

Guérlain Parfumerie française de Luxe

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
Eau de Cologne impériale, savon spécial;
Crème de Fraises et Poudre de Cypris pour le teint;
Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de roses pour les cheveux.

Guérlain-féle gyártmányai eredeti minőségben kaphatók. Vértessai Sándor udvari illattára Kristóf tér 8. Budapest.

Kinek van szeplője?

vagy bármi folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésére végett a **világhírné Serrail arczenőcsőhöz**, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcbőrt **vakító fehérre, tisztává és üdűvé teszi.** — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszerárban. **Rozsnyay Máttyás** gyógyszerész, Aradon.

LATZKOVITS A.

CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYÁROS

IV. Váci-utca 22. BUDAPEST. IV. Váci-utca 22.

6153

(Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár

férfi-fehérmekék, fehér és színes ingek, lábravalók, gallér- és kézelőkben, dús választék a legújabb keztűk, zsebkendők, harisnyák és mindenféle tricót-czikkekben; utazási ingek, sapkák, plaidok, esernyők, nadrág-tartók, ing-gombok, stb.

Óriási választék elegáns nyakkendőkből!!!

14. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Kétföldi előfizetéséhez a postaiilag meghatározott vitélőly is csatolandó. félévre — 2.50

BISMARCK HERCZEG.

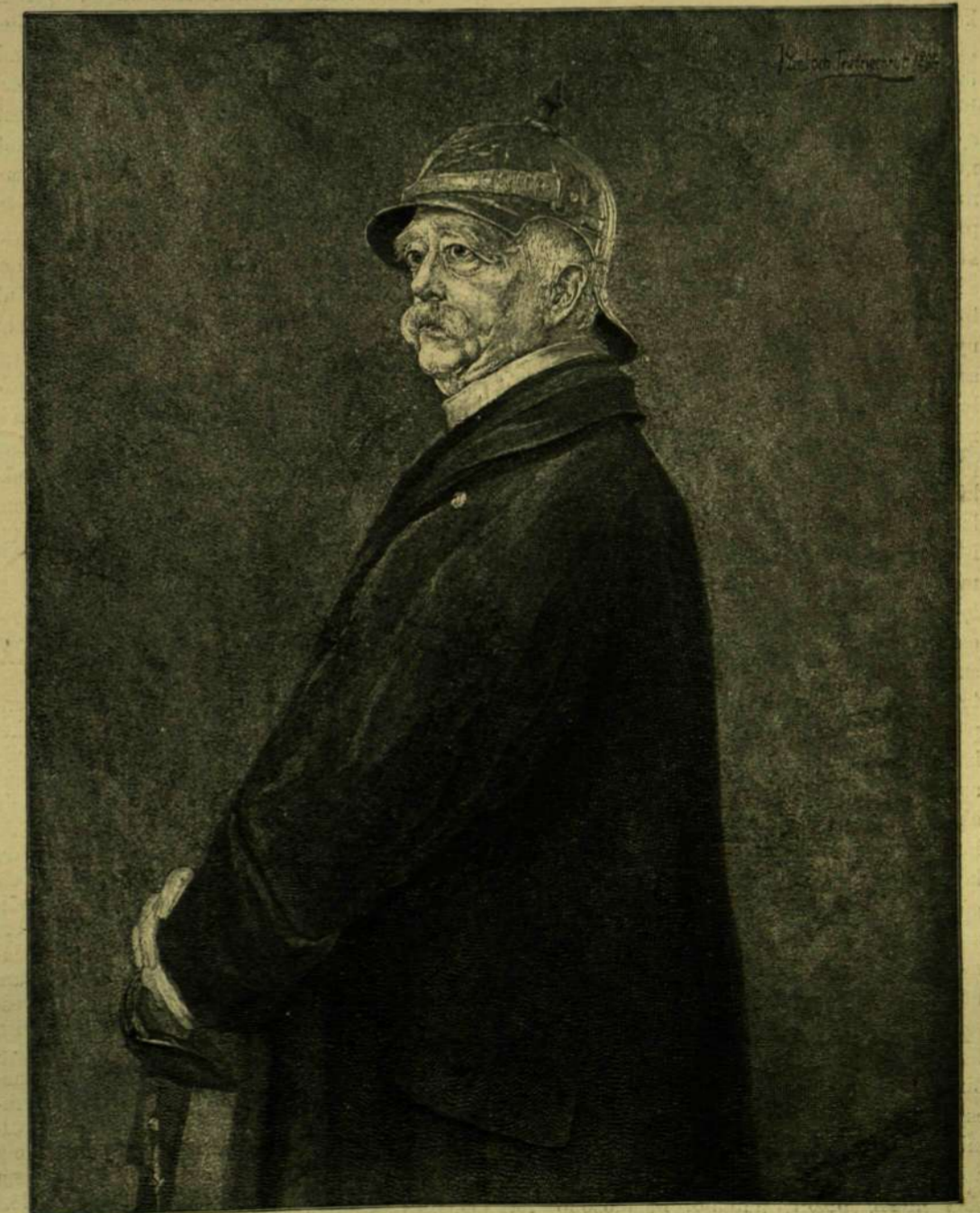
BISMARCK nyolczvanadik születésnapjának évfordulóját ünnepték meg április 1-én s elmondhatni, hogy régen volt ily általános érdeket keltő jubileum, mint ez. Tizezrével jöttek az üdvözlő iratok és sürgönyök a világ minden részéből, uralkodóktól, polgároktól, egyesületektől egyaránt, s ezeken meg ezeken zarándokoltak Friedrichruheba, hogy legalább egy pillanatra láthassák a nagyhirű férfiút. Maga a német császár személyesen elment hozzá, s utána a fejedelmek és uralkodó hercegek egész sorozata.

Még ellenfelei is elismerik, hogy ez a férfiú történelmi alak, egyike azoknak a hatalmas lángelméknek, kik működésük által emberi értelemben vett halhatatlanságot szereztek magoknak.

Bismarck egyszerű pomeraniai nemes családból származott s ifjúsága zajos és zaklatott volt, mintha csak az egyetemi burschok életmódját akarta volna folytatni. A göttingai egyetem két év alatt 28 párbaja volt. Csak 1847-ben, tehát már 32 éves korában, tünt fel először a frankfurti parlament gyűlésén tehetsége által. Nem egészen esetleges dolog volt ez, mert ugyanazon évben vette nőül a vallásos kedélyű, szelid, de e mellett igen gondos és erélyes Puttkammer Jankát, ki kelletnél hosszabb ideig tomboló fiatalos hevét komoly munkakedvű változtatta át. Szóta Bismarck folyvást emelkedett. Szerepelt mint államhivatalnok, mint porosz követ és megbízott külföldön is, hosszabb ideig tartózkodott hazánkban és Oroszországban is. Az 50-es években már tekintélylyé nőtte ki magát, de az akkori viszonyok között erősen konzervatív érzülete nagy hátrányára szolgált, migem Vilmos jutott a porosz trónra, kivel sok tekintetben rokon gondolkozásu volt.

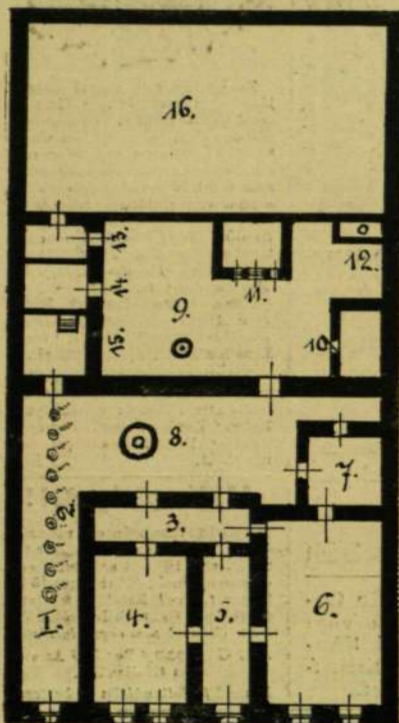
1862-ben szeptember 23-án nevezték ki Bismarckot porosz miniszterelnökké, s ettől az időtől fogva csaknem három évtizeden keresztül ő volt hazája ügyeinek vezetője. S bámulatos vezetője. Ravasz volt, hol annak kellett lenni, engedelmes szolgálja császárnak, de zsarnok a parlamenttel és a közvéleménnyel szemben. Már az első években elnyerte a «vér- és vas-miniszter» nevet, kivivta milliók gyűlöletét, s mindamellett is folyvást emelkedett tekintélye. Lángszéneke legelső nevezetes ténye az volt,

hogy az osztrákokat kiszorította a német birodalomból, melynek egykor fejei voltak, most azonban a megváltozott viszonyok között a német egység létesülésének legnagyobb akadályai. A dán háborútól kezdve Königrützig ravasz-sággal, rendkívül gondos körültekintéssel s nagy eréllyel küzdött az osztrákok ellen, s megteremtette azt a helyzetet, melyből az osztrák-magyar monarchia mai alakulása természetesen következett. Másik, még nagyobb tette volt a német egységének előkészítése oly módon, hogy közös ellenségüket, a francziákat, megalázta. A német hadsereg rendkívüleg kifejtett ereje csodákat művelt e nagy hadjáratban, mely Sze-

BISMARCK HERCZEG 80-IK ÉLETÉVÉBEN.

Lenbach Ferencnek a lipcsei városi múzeumban levő legújabb festménye után.

Elegáns családi ház

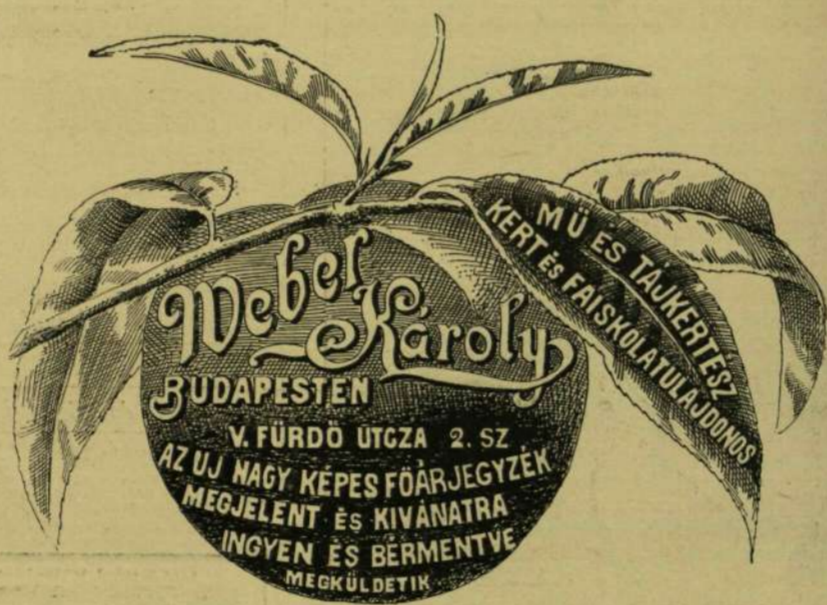
eladó.

5500 forintért az alábbi családi ház szép, kifizetett telekkel, 307 □ öl nagyságban; Ujpesten Deák-utca 91. sz. a. — eladó. (2000 frt teher gyanánt maradhat rajta.)

1. 2. Bejárat.
3. Üveges veranda.
4. 5. 6. Utcái szoba.
7. Konyha.
8. Kert.
9. Gazdasági udvar, kúttal.
10. Baromfi-udvar.
11. Fürdő-házikó.
12. Árnyékszék.
13. Nyári konyha.
14. Fás kamra.
15. Pincze.
16. Kert.

Közlekedés: budapesti közúti vasút, villamos vasút és m. kir. államvasút közvetlen közelségben.

6159

EGYESÜLT BUDAPESTI FŐVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR.

HIRDETMEYNY.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnak 1895 február 21-én tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy a társasági alaptőke 3.000.000 forintról 3.600.000 frtra felemeltessék s e végből 2000 drb 300 frt névértékű, az 1895 január 1-től folyó osztalékfelosztáshoz ellátott új részvény kibocsátassék, melyeknek 1000 frt kibocsátási árfolyamon s annak f. é. január 1-től számított 5% kamat összegén leendő megvételére a társasági részvények jelenlegi birtokosai előjogot birnak olyképp, hogy öt darab részvény jogot ad egy darab új egész részvénynek, egy, két, három vagy négy darab részvény pedig egy, két, három vagy négy darab ideiglenes 1/3 részvényjegyek átételére.

Az ideiglenes 1/3 részvényjegyeknek öt darabja a kitűzendő határidő alatt egy egész részvénytől becsereleendő.

A fentebbi 1000 frtnyi kibocsátási árból 300 frt a társasági részvény-tőke, 700 frt pedig az adók, illetékek, költségek és a jubileumi tartalékhoz csatolandó 23.000 frt levonásával a rendes tartalékalap javára fog fordítani.

E végből a takarékpénztári részvények birtokosai, kik ez elővételi jogukat gyakorolni kívánják, felhívattak, hogy részvényeiket (szelvények nélkül) f. é. márcz. 5-től április 6-ig (bezárolag) terjedő határidő alatt a takarékpénztár pesti vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. sz. vagy II. ker., fő-utca 2. sz. a.) vasár- és ünneppok kivételével bármely hétköznapon délelőtt 9—12 óráig, az ott készletben levő úrlapokon kitöltendő jegyzék mellett mutassák be s az alkalommal az új 300 frt névértékű részvény 1000 frtnyi kibocsátási árának első részletét 250 frt o. é. s annak 1895 január 1-től számított 5% kamatait, ideiglenes 1/3 részvényjegyeknél pedig a 200 frtnyi kibocsátási árak 50 frtnyi I. részletét és annak 1895 január 1-től számított 5% kamatait, esetleg pedig, ha a részvényesek úgy kívánják, az egész 1000 frtnyi kibocsátási árt, ideiglenes 1/3 részvényjegyeknél az egész 200 frtnyi kibocsátási árt s azoknak 1895 január 1-től számított 5% kamatait annál inkább fizessék be, mivel e bejelentési határidőnek lejártá után a részvénybirtokos által az elővételi jog többé nem gyakorolható és a takarékpénztár igazgatósága a részvénybirtokosok által át nem vett új részvények felett szabadon fog rendelkezni.

Ha a részvénybirtokos a fentebbi 1000 frtnyi kibocsátási árt részletekben kívánja befizetni, a II. részlet 250 frttal f. évi ápril 30-ig, a III. részlet 250 frttal f. é. május 31-ig, a IV. részlet 250 frttal f. é. június 30-ig ideiglenes 1/3 részvényjegyeknél pedig ugyanezen határidőkben ezen részleteknek 1/3 része, minden részlet az 1895 január 1-től számított 5% kamatokkal együtt az ideiglenes részvényjegyek szövegében foglalt különbeni következmények terhe mellett pontosan befizetni tartozik.

Az új részvények elkészültéig ideiglenes részvényjegyek lesznek kibocsátva, melyek annak idején részvényjegyekkel be fognak cserélődni, miről a részvényesek külön hirdetmény útján értesítve lesznek.

Az új részvények kibocsátásával járó bélyegköltségeket a takarékpénztár fogja viselni.

Budapest, 1895 márczius 1-én.

Az igazgatóság.

6123

(Utánnyomat nem díjazatik.)

FŐVÁROSI LAPOK

politikai és szépirodalmi napilap.

Felölös szerkesztő:

Porzolt Kálmán.

Kiadó-tulajdonos:

Athenæum részv.-társ.

A család minden tagja megtalálja benne a maga olvasmányát. A **hölgyeknek**: a legjelesebb írótól regény, elbeszélés, költemény, szellemes tárcza, divattudósítás, érdekes újdonság-rovat, karcolatok. Az **uraknak**: beosztásos magyar politika, mely minden párttól teljesen független, a leghitelesebb értesülések, megvesztegethetetlen közgazdasági rovat.

Az összes napilapoktól eltérő új szemlem. — Megjelenik mindennap finom kiállításban.

Vasárnaponként külön meglepetés.

!! Gyönyörű aktuális illusztrációk!!

!Ingyen!

6131

!Ingyen!

Az április hó elsejével belépő új előfizetők (hónapos előfizetők is) ingyen kapják meg a **Fővárosi Lapok** farsangi emlékétk, mely az 1895-iki farsang történetét tartalmazza, az ország összes bálozó hölgyeinek névsorával.

A fűrdőidény alkalmával a Fővárosi Lapok nyújtja a legszórakoztatóbb olvasmányoka t.

A **«Fővárosi Lapok»** előfizetési ára:

Egy óra: 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr., félévre 7 frt, egész évre 14 frt.

Allandó kedvezmény: a **«Fővárosi Lapok»** előfizetői olvasóiban kapják a Wohl Janka által szerkesztett Magyar Bazar című remek heti divatlapot, mely a Fővárosi Lapokkal együttesen előfizetve egy negyedévre 5 forint.

Mutatványszámot levelezőlapon nyilvánított óhajra 8 napig ingyen és bérmentve küld a **«Fővárosi Lapok»** kiadó-hivatala bárkinek. — Czim egyszerűen:

A **«Fővárosi Lapok»** kiadó-hivatala, Budapest, Ferenciek-tere 3. szám.

50 éves korában.

Gyermekkorában.

BISMARCK ARCZÉPEI KÜLÖNBÖZŐ IDŐKBŐL.

40 éves korában.

dánnal új korszakot nyitott meg a történelemben, s ezekhez sorakozott Vilmos királynak német császárrá kikiáltása Versaillesben. Mind-ebben Bismarck volt a vezér és főrendező.

Már akkor világhírű ember volt, világhírű a szó teljes értelmében, mint a nagy Napoleon óta senki más. A Szahara pusztában és a kínai fal mellett kóborogó fél vademberek, kik Európa nagy nemzetének nevét sem tudják, meszeszerű áhitattal beszéltek a csodás vasmemberről. De munkájának nehezebb része még ezután következett: a nemzeti egységnek jogilag biztosított alapját meg kellett szilárdítani. S a már akkor öregedő Bismarck bámulatos erővel és nagy körültekintéssel dolgozott e munkán. Közigazgatás, igazságszolgáltatás, közlekedésügyi, népvédelési reform-eszméket karolt fel és valószínűleg meg s mindenekfelett tüzzel-vassal irtotta a partikuláris törekvéseket. Kevés államférfi volt, ki annyit mert kezdeményezni, mint Bismarck, s ki látszólag mégis annyira szeszélyes és változó volt. Maga kezdeményezett oly intézményeket, melyek lépcsőül szolgáltak az állami szocializmushoz s azután kegyetlen üldözője lett a szocialistáknak; egész a vallásos érzelem megsértéséig folytatta a kulturharcot, később pedig maga tette meg a lépéseket Róma kibékítésére; vámbátorút teremtett a szomszéd államokkal, de politikailag szövetséget kötött velük; vérgigéztette a parlamentet, a közvéleményt s azután ismét kaczerkódott velök. A legszentebb és legfontosabb eszméket is csak eszközöknek tekintette a német egység megszilárdítása érdekében. Annnyira ment e tekintetben, hogy állandó konzervatív érzülete és páratlan alattvalói hűsége ellenére nyílt erőszakoskodásba tört ki uralkodója ellen is, midőn az leányát Battenberg Sándor hercegnek akarta nőül adni, kit az orosz gyűlölt. De épen lángeszének tanúsága az, hogy ezen erőszakoskodások soha sem idéztek elő nagyobb forrongást. Midőn állása gyöngült, hirtelen új népszerű eszméket hozott fölszínre s elégedetlen németjeit többek közt nagyszerű gyarmatosítási hódításokkal csendesítette le.

A történelem feladata a nagy német államférfi óriási tevékenységének egyes részeit megírni. Tény, hogy mindaddig, míg Vilmos császár meg nem halt (1888), Bismarck csaknem minden ügyben nagy diadalokat aratott. Ezután azonban, részben az öregedés természetes hatása miatt, bizonytalanabb, ingadozóbb lett működése s elérte az a tragikus végzet, hogy fiatal császára, a mostani fejedelem, kiért oly

sokat tett, 1890 márcziusban akarata ellenére elbocsátotta őt kancellári állásából. Ekkor következett be Bismarck életének legszomorúbb korszaka, midőn a haragos öreg szenvedélyének koraja lett s duzzogásaival saját babérjait tépdeste. Nem őnmaga, hanem hálás nemzetének hangosan nyilatkozó közvéleménye változtatta meg ezt a szomorú helyzetet annyira, hogy Vilmos császár, mintegy önmagát megalázza, nyújtott feléje baráti jobbot s ismét megaranyozta az öreg államférfi életének alkonyát.

Emberi számítás szerint az élő Bismarck volta-képén már a múlt. A mit ezentel tesz és mond, esetleg fontos és egyéniségét tekintve, bizonyára érdekes is lehet, de elenyésző a régizhez képest. A mai jubileum tehát már nem a jövőnek szól, hanem a múltnak. A német nemzet derekasan viselte magát, mikornagy fiát ünneplte, s méltán zúdult fel a közvélemény, midőn a birodalmi gyűlés egyes részletekre emlékezve, az egész elfeledve, kivonta magát az ünneplésből. Résztünk lehet ebben az ünneplésben nekünk is, mert az ő működése kétségtelenül elősegítette vagy legalább siettetve új alkotmányos életünk megvalósulását. De még ha semmi közünk nem volna is a német államférfihez, minden művelt ember önkénytelenül hódol a szellemi óriás nagy alakjának, ki — külső testi megjelenéséhez hasonlóan — nagy eszével messze kimagaslott a tömeg felett.

BISMARCK ÉS A MAGYAR POLITIKA.

Tizenkét óriás kötet tartalmazza a nagy kancellár összes parlamenti beszédeit, melyeket politikai pályája kezdetétől attól való elbűsüléséig, közel félszázadon át tartott. Ez a tizenkét kötet legszebb és legmaradandóbb emléke a most-80 éves jubileumát ülő kancellárnak, azokon a nagy eseményeken kívül, melyekre döntő befolyása volt. Egy egész könyvtár, tele a szellem és humor, a pathos és életbölcsesség gyönyörű szikráival, melyek közül nem egy szálló igéjévé lett a parlamenti szónoklatoknak mindenfelé. Ekkora gazdag anyagban, ha egy természetes ösztönnél fogva azt keressük: mit mondott, mily felfogást tanúsított, hogyan vélekedett Bismarck Magyarországra legújabb történetének egyes kiemelkedő eseményeiről és szereplőiről, fáradozásunk nem marad jutalmazatlan, hiszen alig adatott még külföldi államférfiúnak a magyar nemzet sorsára oly elhatározó hatással lenni, nem közvetlen, nem egyenes ténykedés által, de a kor által kijelölt közös irány helyes átérzése által.

A magyar történelemben Bismarck ugyan nem épen mindenben tájékozott, azt mutatja egy

beszédének (1878 márczius 18.) azon tételében, melyben Madarász Henrikről szólva, azt állítja, hogy ő a magyarokat a Lech-mezőnél megverte. Madarász Henrik ugyanis — ezt helyre kell igazítani — Kladnál és 933 márcz. 15-én aratott diadalt a magyarok felett, a Lech-mezőn győztes 955-ben, tehát huszonektt évvel később, fia, Nagy Ottó volt.

De mi ez a csekély tévedés egy oly egyéniség jelentőségéhez mérve, a ki, mint Bismarck, oly döntőn folyt be annak a magyar nemzetnek legújabb történeti alakulásába, melynek múltját annyian ismerik jobban nála, a kiknek ezredrészuji szerep sem jutott e befolyásból. Ki ne ismerné azt a politikai programját, melyet Bismarcknak tulajdonítanak, s mely az osztrák-magyar monarchia sulypontjának *Budapestre* való áthelyezésére vonatkozik? Megtette ez a nevezetes mondas útját már sajátban, parlamentben, egész politikai rendszer kiinduló pontjával szolgált — holott megállapíthatjuk most, hogy Bismarck e jelentőségteljes szavakat *nem mondta*.

Hogy nem mondta, annak kétségtelen bizonyítékát adja ő maga. Az első, a ki e nyilatkozatot Bismarcknak tulajdonította a porosz országgyűlésen, 1864 jan. 22-én *Loewe* volt, ki élesen támadta Bismarckot szerinte hazafiatlan, német-ellenes politikája miatt s többek közt ezeket mondta:

«Kérdelem a miniszterelnök urat, vajjon egészen megelégedett-e arról a jegyzékről, melyet Ausztriához intézett, s melyben Ausztriától elvitatta azt a jogot, hogy német lehessen s *Ausztriát Budapestre utalja?*»

A jegyzék, melyre *Loewe* czélezte, 1863 jan. 24-én kelt, csakhogy abban semmi sem volt olyan, a mire *Loewe* megjegyzése vonatkozhatott, hanem igenis volt egy 1863 január 28-iki *osztrák* sürgönyben, melyben tényleg előfordultak ezek a kifejezések:

«Ha élénk Berlinből azt az alternatívát állítják, hogy vagy visszavonuljunk Németországból s a monarchiának sulypontját — mint a porosz miniszter értette — *Budára helyezzük át*, vagy pedig a legközelebbi európai összetűzésben Poroszországot ellenségeink oldalán lássuk, akkor Németország közvéleménye itéli fog ily felfogás felett», stb.

Loewe tehát tévedett s ezt a tévedést maga *Bismarck* is helyreigazította felszólalásában, melyben szóról-szóra ezeket mondta:

«A szónok ur felhozta, hogy én egy sürgönyben, melyet mult évben az osztrák kabinethez intéztem, az osztrákokat Magyarországra, *Budapestre* utasítottam. Ez igazán fényes bizonyítéka annak, mily könnyen beszélnek ily okmányokról, a nélkül, hogy fáradságot vennének magoknak azokat elolvasni. Egy szó sincs erről a sürgönyben. Az egész sürgöny csak kísérlet volt Ausztriával az az egyetértést elérni, melyet most elértünk.»

Azt mondanók, hogy e ezafolat folytán egy illúzióval lettünk szegényebbek, ha nem tudnók

KÁNTORNÉ.

II.

Kántorné emlékei között egy alkalmi sonettet őrzött, melylyel 1827 októberében Pesten fogadták az erdélyi színjátszó társaságot.

Játszodva jött a Hír előtettek,
Dallos művészi a rokon Hazának,
S minden kebelbe' vágyak iradának,
Remény mosolygva ránk felöletek.

Rossini lelkén hogy lebegtetek
És ajkatokról honnyai szók folyának,
Képet jövendőnk' tiszta nappalának,
Látni virulva kelni bennetek.

Öröme buzdult minden érzetünk,
Miként simól az ősi nyelv, csudálunk.
Ekhozza hát e szín dicséretünk!

S víg zajra gyúlva tapsal az kiáltjuk:
Ragyogjon Erdély! melybe' nemzeti
Nyelvünk virágít így kifejtethi!

Igy szól a vers. A «jövendő tiszta nappalának képe», melyre az egész színész-nemzedék várakozott, a melyért indultak el sorra vándorcsapatok, az a biztatás volt, hogy Pestet bevehetik s az ország fővárosában építhetik föl a magyarság vezető színpadát. Ezekben az években már Pest körül gyűrűzött színésztünk egész élete, s mint láttuk, Kántorné is Budán van 1833 óta. Itt játszott gondos műsorát, melyből a következő szerep-leirakat maradtak meg ládjájában: *Erzsébet* a «Siklósi leányok»-ból; *Lady Athold*; *Pókainé* a «Pókainé»-ból, *Orsina* a «Galotti Emília»-ból, *Katalin* a «Kegyezcsek»-ből (németül is), *Medici Katalin* a «III. Henrik és udvara»-ból, *Lingeroll Luizából* a czimzerep, végre a «Szenbei erdő»-nek, *Weissenthur Johanna* nemzeti historai drámájának egész kizárta.

Kántorné volt főbűszkesége a «budai nemzeti színésztársaság»-nak, mely *Simontsits* János főszolgabíró igazgatása alatt «dolgozott» a fővárosban s mely nap-nap után való keserves munkával tudott csak ebben a német polgárvárosban egy darab magyar társadalmat összeszedni maga köré, — egy darabot a jövendőből. Itt maradt reánk az a szerződés, mely 1835 április 1-én kötöttet egyrészlől *Simontsits*, másrészlől «özvegy Kántorné» született *Engelhart Anna* magyar Színész» közzét, ki is — így szól az irat — «Szabad királyi Fő Buda Városában Tekintetes Nemes Pest Vármegyének pártfogása alatt fenn álló Nemzeti Színész Társaság Tagjává oly formán kötöm le magamat, hogy ezen Társaságát a' mai naptól kezdve jövő 1836-ik Esztendei Martius utolsó napjáig, — semmi némű szín alatt nemcsak el nem hagyom, hanem inkább a Társaság számára készített, s annak Igazgató-sága által is megerősített Törvényeknek, és a tisztelt Nemes Vármegye részéről kirendeltetett Igazgatóság végzéseinek, valamint szinte az idő-ről időre munkálandó Rendelő Intézetének is minden kifogás nélkül engedelmeselekem s — példás magamviselét mellett egész tehetőségemet oda fordítandom, hogy a többször érdeklött Társaságnak, melynek ezennel Tagjává leszek, becsületet, diszt, előmenetelt és hasznót szerzessek». Ez a szerződés alá van írva, meg is pecsételve, de a fizetés összege helyén üresen hagyva az irás, a mint a jutalomjátékok száma is kitöltetlen maradt.

A következő okirat *Simontsits* «hivatalos Tanubizonyság levele», 1837 április 27-én keltezve, melylyel Kántorné e társaságnál befejezi két évi buzgó működését. Szó szerint ideírom azt a pecsétes levelet, mert kevés fontosabb irat van ennél színésztünk ama nappalából, mikor a Nemzeti színház «a homályból fényre derült», s ugyanakkor színésztünk nagy dicsősége, az

viszont, hogy ez eszme, ha nem sikerült is Bismarckban találunk meg gazdáját, azért mégsem új, mert Kaunitztól Metternichig és III. Napoleonig ismét és ismét fölmerült egy vagy más alakban, tehát tényleg oly tervet jelez, melylyel ha Bismarck nem is, de az európai diplomácia minden időben foglalkozott.

Maga *Bismarck* azért nem kevesebb nyomatékkal fejezte ki méltánylását a magyar politikai géniusszal szemben, midőn *Andrássy*ról oly fényes bizonyáglevelet adott át az utókornak, melyre minden magyar ember büszke lehet. Az 1878 febr. 19-iki ülésen történt, hogy már mint kancellár, az Ausztriához való viszonyt fejtegette. Ez alkalommal ragadta meg a kinálkozó pillanatot, hogy a legmelegebb szavakkal adjon kifejezést magyar miniszterára iránti elismerésének. Szembeállítva a hagyományos osztrák diplomácia szemfényvesztő kétszínűségét azzal az új iskolával, mely egy igazi gentleman politikusi nyílt és férfias lelkületének volt megnyilatkozása *Andrássy*ban, *Bismarck* így folytatta: «Viszonyunk Ausztriához a kölcsönöség, teljes nyíltság és kölcsönös bizalom viszonya, a mi nagy ritkaság, különösen oly idők-ből való előzmények után, midőn Ausztriában más pártok még hatalmasabbak voltak, mint ma. Nemesak uralkodó uralkodóval, nemesak kormány kormányval, nem, — én személyesen is *Andrássy* gróffal, örömmre és büszkeséggel, abban a barátságos viszonyban állok, mely megadja neki a lehetőséget, hogy előttem minden kérdést, melyet Ausztria érdekében szükséges lát, nyíltan föltessem, s ő meg van győződve, hogy én igazán felelek neki; én pedig meg vagyok győződve, hogy ő csak az igazat mondja nekem Ausztria czéljairól. *Andrássy* hisz nekem s én hiszek neki, s legkevesebbé sincs szükségünk az előttem szóló közbenjárására, mert ő csak mindent elronthatna.»

Nagy érdekűek voltak *Bismarck* fejtegetései a birodalmi gyűlés 1879 jan. 16-diki ülésén arról a szerepről, melyet a magyar legió ügyében játszott. Valódi önvallomást jelentenek ezek s megvilágítják *Bismarck* valódi indokait, a midőn a magyar legió keletkezésére hatott.

A fontos kijelentést megelőző mozzanatok röviden előadva a következők voltak. A január 15-diki ülésen *Schorlemer-Alst* párhuzamot vont egy beszédjében *Bismarck* egykori és mai magartatása közt, félremagyarázhatatlan célzásokot tett politikai múltjára, s azt jegyezte meg, hogy senki öntudatosabban nem készítette elő a régi szövetségi alkotmány bukását, mint épen ő, a midőn 1866-ban szövetségelt Olaszország forradalmáival, az «úgynevezett» *Gari-baldi* tábornokkal s *Klapka* fölkelő vezérrel, hogy Magyarországon és Dalmáciában lázadást szítson, s a magyar és horvát ezredeket zászlóikra tett esküjök megszegésével, legfőbb haduruktól elszakadásra bírja. Itt aztán határozottan rá is mutatott a magyar legiónak Sziléria határain történt felállítására.

Sulyos szavak voltak ezek, de fényes válasza adtak másnap alkalmat az e napon távollévő *Bismarck*nak. *Bismarck* az őszinteség azon hangján tette meg rá észrevételeit, mely nyers és keresetlen igazságával ellenállhatatlan tudott meggyőzni. Nem szépitette, nem mentegette azt, a mit tett, de bebizonyította, hogy jól tette, s feltárta politikájának minden hátsó gondolat nélkül való egész irányát.

«A mit *Schorlemer* állított, — úgy mond, — hogy én 1866-ban a magyar és dalmát ezredeket elszakadásra csábítottam volna, egyszerűen nem igaz... Tudvalevő, — folytatta, — hogy magyar hadifoglyokból itt egy magyar legió alakult; e tárgyban már a háború megindítása előtt tették nekünk ajánlatok, de azokat visszautasítottam, habár bizonyára sulyos felelősséget vont magával egy miniszterre nézve, egy oly harcedzett hatalommal való háborúban, mint Ausztria, — a miénk akkor még nem voltak kipróbálva, — visszautasítani bármily segítséget, a mely a háború joga szerint elfogadható volt. Minthogy én azonban mindig arra törekedtem, hogy Ausztriával való viszonyunkat ne engedjük odáig, hogy kiengesztelhetlen meghasonlásra vezessen, — oly meggyőződés, a melynek kifejezést is adtam és pedig maga ő apostoli felsége előtt is azon pillanatban, midőn csapatunk már útban voltak, még indítványokat tettem, melyek könnyen megegyezésre vezethettek volna, — tehát én a háború kezdetén a magyar

ajánlatokat visszautasítottam s csak azon pillanatban, midőn a sárvai ütközet után Napoleon császárt táviratilag kilitásba helyezte beavatkozását, mondtam magamban, hogy nincs jogom többé hazámmal szemben a védelemnek és hadviselésnek bármely módját, mely a hadi jog szerint megengedhető, mellőzni, mivel nem akartam odáig hagyni jutni a dolgokat, hogy sikereink Franciaországnak föllépése által ismét kétségessé tétessenek. Habár Franciaország akkor igen csekély haderővel rendelkezett is, mégis elég lett volna a francia csapatoknak csekély mérvű támogatása is, hogy a számos délnémet csapatokból, melyek jó, de szervezeten anyagot képviseltek, egy erős hadsereget alakítsanak, mely mindjárt abba a kényszerű helyzetbe hozott volna bennünket, hogy mindenekelőtt Berlin fedezzük, s Ausztriában elért sikereinket feladjuk.»

«Akkor, a kényszerű védelem ezen pillanatában, — fejezte be *Bismarck* — a legió megalakulását nem segitettem ugyan elő, de megengedtem. Mi van ebben forradalmi?» stb.

Gyakran nyílt alkalmá *Bismarck*nak politikai és parlamenti pályája alatt magyar kérdésben nyilatkozni, s e nyilatkozatát mindig bizonyos gyöngéd rokonszenv lengi át a nem ritkán oly vastag humorú vasembernél. Így aligha sokan tudják, hogy *Jókainak* *Bismarck*nál tett látogatása, s az ez alkalommal köztük folyt beszélgetés is fölszólalás tárgyát képezte egy alkalommal — 1874 decz. 4-én, a mikor *Jörg* bajor követ fogta boncoló kritika alá a birodalmi gyűlésben *Bismarck* külügyi politikáját s egyuttal hivatkozott *Jókai*val való beszélgetésére, melyben szó volt a bizonyos fölingerült kedélyek lecsillapítására alkalmas hidegvíz-zuhanyról. *Bismarck* egy szóval sem érintette a beszélgetés tárgyának *Jókai* által történt közvettételt, mely pedig heves polemia volt maga után, csupán csak csöndes szarkasmussal vágott vissza a bajor követnek, hogy a hideg víz igen békés és lehűtő elem, az előtte szóló jól tenné, ha bőven élne vele.

LÁNYOMNAK.

Unokánkam édes anyja,
Csak a szemed ne ragyogna,
Csak ne volna az oly fényes!
Félek: több még sötét lesz.

Lásd — úgy van az, édes lányom.
Kapni kell itt egy kis árnyon...
Napsugár is zebb, ha törve
Lombokon át ér a földre.

Az öröm egy üveggyölyő...
Kézbe kapja azt sok bohó,
Nézetgeti, mutogatja...
S földön hull szét tört darabja.

Van okod most az öröme,
Kértd Istent könyörögve:
Adjon egy kis gyermeket, ki
Tégedet hön fog szeretni!

S megjött a várt kicsi vendég...
Kebleden függ. — Hova tennéd!
Anyá-kebel a legszentebb...
Boldog a ki rajt pihenhet!

Hát örülj csak, — de vigyázza,
Örömod ne váljon gyászra...
Ápold, neveld kis gyermeked,
A legdrágább kincs az neked.

Fejleszd gyenge tiszta lelkét,
Nincs azon ed semmi szenny még,
Ne is legyen soha rajta...
Óvja, védje Isten karja.

Nézz föl égre, Istent kérjed:
Tartsa meg őt, s vele férjed...
Én imám is égbe száll ma:
Gyermekeidben légy megálvva!

Dömény József.

első magyar tragika, megfordult emelkedő pályáján és addigi fényességéből kezdett bele-
tűnni a homályba.

Alóírt, e Levelem rendivel hivatalosan bizonyítom, hogy néhai Magyar Színész Kántor Gerzon Úrnak özvegye, született Engelhart Anna Asszony, mint a Tekintetes Nemes Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült Vármegyék által pártfogoltatott Buda Pesti Nemzeti Színész Társaságnak egyik érdemekkel tellyes Tagja, kormányzatom alatt két egész esztendő ket töltvén el, ezen Idő Szakaszból ritka példájú erkölcsös magaviselete, nyájás társalkodási módja, a Színészi Rendszabások iránti engedelmessége, s remek művészi tehetségének kimutatása által magát annyira kitüntette, hogy mind ezek tekintetéből nem csak az én tökéletes megelégedésemet, de e felett a két anya Városbéli néző közönségnek különös figyelmét is megnyervén, a valódi ajánlásra magát érdemessé tette légyen.

Melynek is nagyobb hitelére kiadom e jelenvaló Neme alírásával, és szokott illő petsétemmel meg erősített hivatalos Tanubizonyosság Levelemet. — Költ Ó-Budán Szent György Havának 25-ik napján 1837-ik Esztendőben.

Simontsits János, J. N.:

Pest Vármegyének Fő Szolga Birája,
mint az érdeklött Társaság Igazgatója.
Szántászándékkal akartam, hogy ily túlságos

hosszadalmasságban beszéljen néhai *Simontsits* János főszolgabíró az olvasóval, s ne magamnak kelljen szólnom; ő oktasson ki bennünket arra, hogy *Kántornét* főszolopul szánták a megnyíló Nemzeti Színházhoz, ahhoz az állandó magyar színpadhoz, a melyért egész pályáját

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN A SIRNÁL. — Kossuth Ferenc országgyűlési képviselők és mások társaságában.

betétül odadobta. És ezek után azt mondják nekünk, — hogy *Kántorné* soha sem lépett föl a Nemzeti Színház deszkáin.

Első cikkemben azt mutogattam, hogy ennek az asszonynak az élete kettőbe törött, és ime csak ugyanazt látjuk színészi pályáján is. Szerencséje megfordult a sarkán. Érthetetlenül, szinte rejtélyesen érthetetlenül történt mindez,

de azért megtörtént oly szabályosan, a mint egy lecsapó kés elvág egy izmot, vagy a mint egy mértani egyenes irányt változtat. Bizonyítékaink, a melyekkel rendelkezünk, mind csak külső jeleket adnak s azokból ép oly kevésé tudjuk *Kántorné* elhatározásának, sorsának belső indokait kiolvasni, a mint elmosódó arcvonásából ki nem találhatjuk, hogy milyen indulatokat rejtegetnek. Nem hiába mondtam, hogy köd veszi körül ötöt, mert találgatásaink csak a sötétben való tapogatózások, és csak fölületes megoldást adnak elénk, de nem való igazságot. Azért százszor jobb, ha nem állunk meg apró, külső indoknál, de annyit mondunk: itt homályosság takar el előlünk egy asszonyt, a kiről bizonyosan tudjuk, hogy pályája is, szíve is összetört.

Ugyan minek kérdeznénk ennél is többet?

A ránk maradt levelekből e dolgok külső rajzát így állíthatjuk elénk. 1837 július 27-én *Nyáry Pál*, mint a pestmegyei színészi választmány jegyzője, hivatalosan értesíti *Kántornét* «a pesti magyar színház egyik tagját», hogy induljon azonnal útra, mert fizetése (180 váltó forint) már a jövő (augusztus) hó elsejétől jár s jelentkezék a szerep átvétele végett *Bajza* Jó-

KOSSUTH HALÁLÁNAK ÉVFORDULÓJA. — A GYÁSZMENET A KEREPESI-ÚTON A RÓKUS-KÓRHÁZNÁL.

Ellinger Edének a népszínház erkélyéről felvett fényképe.

zsefnél az ujonan választott igazgatónál. A levél *Debreczenbe* van küldve, «vagy ha már ott nem volna, Nagy-Váradra».

Úgy látszik, *Kántorné* erre nem válaszolt, mert a következő levelet már maga *Bajza* írja neki, augusztus 6-ikán «Özvegy *Kántorné* asszonynak, a pesti magyar színész-társaság tagjának, *Debreczenben*». Ez a levél — és talán az első is — elkerülhette *Kántornét*, mert igaz ugyan, hogy a posta-bélyeg szerint e sorok augusztus 8-ikán *Debreczenbe* megérkeztek, de *Kántorné* akkor nem lehetett ott. Bizonyosságom ez: emlékei között egy papírszalagot őriz, mely valószínűleg egy bokréta díszített e felirattal: «E' legyen méltó jutalmad megbecsülhetetlen ritka Művésznő. N.-Várad. Augusztus 6. 1837.»

Maga ez érdekes levél itt következik:

a rosszul címzett és kézhez nem kapott levelek rontották meg a sorsát, vagy legalább is előkészítették szerencsétlenségét, mert ime a következő dolog történik. *Bajza* aug. 20-ikán azt írja, hogy *Kántorné egy árva szóval sem válaszolt neki* s kemény, összező levele a következő címzés olvasható:

«Özvegy *Kántorné* asszonynak, a *debreczeni* színésztársaság tagjának. *Debreczenben* vagy Nagy-Váradon.»

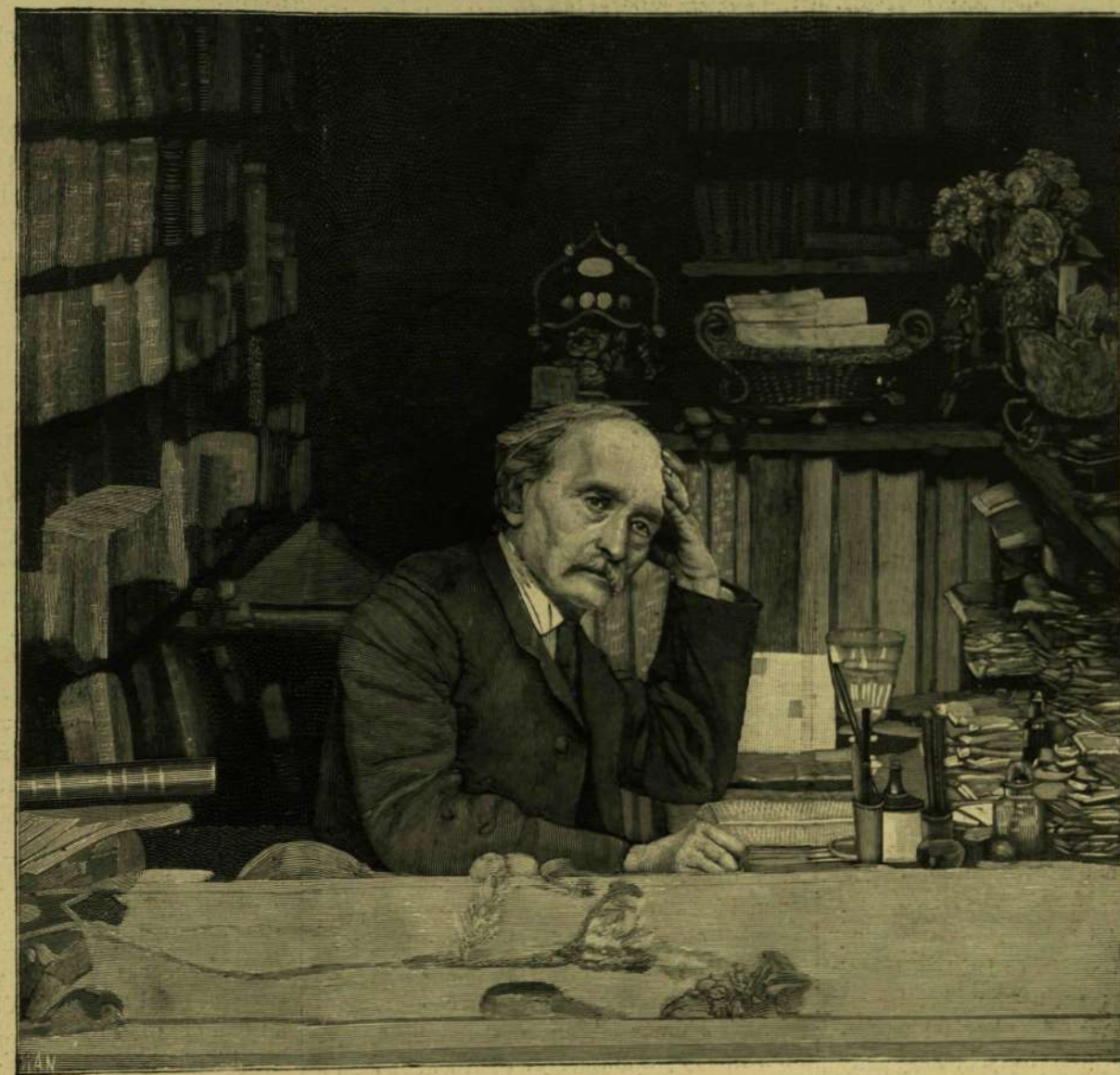
A postai jelzés szerint ez aug. 22. érkezett meg *Debreczenbe*; aug. 23-án pedig a német posta-hivatalnok rávezeti: «bereits abgereicht nach Pest.» (Már Pestre utazott.), s alatta ezt olvassuk: «*állaladandó a Magyar színész Társaságnál Pesten.*» Úgy látszik, még ez sem volt elég a bolyongásból, mert Pesten egy gyakorlat-

dön minden részről buzgó részvételt tapasztalunk, kegyedtől pedig a legnagyobb készséget méltán vártuk volna, a leghidegebb és megvetőbb részvétlenséget tapasztaljuk, ezennel hivatalosan tudtára adom kegyednek Tek. Pest vármegyei választmányi nevében, hogy kegyed ezentul a pesti magyar játékszíni társaságnak nem tagja s szabad tetszése szerint szerződésre léphet akármely színésztársasággal a két magyar hazában. Mellyet a midőn kegyednek hivatalosan jelentenek, egyébiránt vagyok a kegyed színészi tehetségeinek méltányos tisztelője

Pesten, aug. 20. 1837.

Bajza József igazgató.

Csak ezek után történhetett az, hogy «egy jelentéktelen formaiság miatt, melyet lealázónak tartott személyére nézve» (*Bayer* Józsefnek

CANTU CAESAR DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN. — FÉNYKÉP UTÁN.

Édes *Kántorné* asszony,

Tekintetes Pest vármegyének ígéretére emlékezve, mely szerint kegyed szavát adta, hogy Augusztus első napjára Pesten megjelenend, ezennel hivatalosan megkérem és felszólítom kegyedet, ne késsék ezen levél vétele után minél előbb útnak indulni és Pesten megjelenni, mert az ujonnan épült színházat e hónap 16-dikán vagy legfőlebb 20-dikán meg fogjuk nyitni, hol mindjárt az első játékokban kegyedre szükségem van, s ha annak idejében meg nem érkezik, a legnagyobb hátramaradást s zavart fogna okozni: azért újra s ismét kérem kegyedet, ki mindenkor kitűnő buzgósággal viseltetett a játékszíny iránt, hogy most, midőn az maradandó létre kezd állíttatni, az egész hazában ismeretes művészi tehetségével előmozdítani ne vonakodjék. Ki egyébiránt vagyok Kegyednek

Pesten Aug. 6-d. 1837 szíves jóakarója

Bajza József s. k.

a pesti magyar játékszíni igazgatója.

Annál is inkább híhetem ezt, hogy mielőtt *Kántorné* végkép szakított volna a pestiekkel,

lan kéz ezt kaparja a boitékra: «*Budán a várba a komandirozótól 4-dik házba, a hol ből van.*»

Ki felelős azért, hogy egy kezdő, rosz közlekedésű országban az életbevágó levelek elkerüljen a címzettet? Ki felelős azért, hogy e levelek eltévedése nagyobb befolyást gyakorolhat egy ember életére, mint saját elhatározása, mely már teljesen ezen összeszövedő tévedések hatása alatt támad? És ki mer akkor egy ember akarata, elhatározása fölött bíraskodni s azt mondani, hogy *Kántornét* kisínyes büszkesége temette el?

Kérem az olvasót, olvassa el *Bajza* levelét: Drága *Kántorné* Asszony.

Minekutána kegyed sem Augusztus 1-ső napjára, mint kellett volna, sem a Tek. Játékszíni választmány kétszeri felszólítására, sem pedig az én harmadszori sürgető levelemre Pesten meg nem jelent, sőt a mit valódi megvetésnek kell venni, még csak nem is válaszolt, s a pesti magyar színház iránt akkor, mi-

a magyar színészet történetéről szóló könyvből idézem) nem szerződött a Nemzeti Színházhoz s Kassára ment. De mielőtt ezt tette volna, egy hibáját beismerő folyamodványt nyújtott be az igazgatóságához, melyre a választmány 1838 január 18-án a következő határozatot hozta:

«*Végzés.* A folyamodó színésznek elkövetett hibáját folyamodó levelében maga megismervén, azoni esetben, ha a pesti magyar színházhoz jövetelre határozta magát, idejövételétől kezdve havi fizetése 180 váltó forintra és egész évre egy jutalmójáték jövedelmében határozottat, úti költségére pedig részére 50 váltó frt adatni rendeltetett.»

E körül a végzés körül forogtak a későbbi tárgyalások, a mint azt *Bajza* 1838 február 28-án «teljes bizodalmu *Kántorné* asszonyhoz, a *kassai színész-társaság tagjához*» intézett levele tanúsítja. E levél azt a kikötést teszi, hogy *Kántorné* a szerepekben nem válogatand s valamint hősnői, úgy anyaszerepeket is eljárt-

szand minden kifogás nélkül, míg a fizetésre azt a kemény mondatot feleli: «A választmány óhajtja, hogy kegyed tagja legyen a pesti színi- társaságnak, fizetést azonban nagyobb nem ajánlhat, mint a mit- először elhatározott volt kegyednek.»

Mindez nem kellett a «büszke Sapphó»-nak, a tárgyalások megszakadtak, s a következő évben kelt levelek már azokból a bizalmatlankodó kifogásokról adnak számot, melyekkel Kántorné Nagy Józsefnek, marosvásárhelyi játékszíni biztosnak szerződését ajánlatára válaszolt. Nagy József 130 váltó forint évi fizetést ajánlott föl Kántornénak, mire ő csakugyan leköthette szavát. Ekkor már Nagy-Enyeden volt Erdélyben, s kezdődött nyomorúsága.

Pesten koronként eszükbe jutott az embereknek, hogy egy nagy színésznőnk él valahol túl a Királyhágón, s az a szegény, gyöngülő aszszony oly pontosan gyűjtötte ezeket az egy napra szóló, hamar kialvó híreket, mint a hogy régi, elfakult virág- emlékeit rejtegette. Így 1842-ben Szakáts István örömmel írja neki Pestről, hogy «itt a legjobb emlékből vagyok az igazgatás előtt, s igen óhajtanák, ha szerződésre bírhatnák». S hogy Kántorné újból szerencsét próbált, arról Szigligeti Edének ez év (1842) június 26-án kelt ezek a sorai beszélnek: «Sajnálattal kell válaszolnom, hogy az ön által kívánt 1000 váltó forintnyi ajándékot a Nemz. Színház igazgatósága jelenleg nem adhatja meg, igen szívesen (passiv) állván pénztárának állapotja; fölötté sajnálom, hogy e miatt az alkudozásoknak vége szakad.»

Sőt még 1844-ben is fölszólaltak a lapok Kántorné szerződésével szemben, így a «Honderű» 2-ik, a «Regélő» 4-ik számában, de mind hiába. Ő már el volt tiporva, az idő félredobta utjából.

Az egyetlen szál, mely régi életével összekötötte, s mely akkor sem szakadt meg, midőn napjai így megrövidültek, gróf Rhédey Lajoshoz és feleségéhez, Rhédey Ninonhoz való barátsága volt. Még 1814-től 1844-ig találunk gyöngéd, szeretetteljes leveleket, melyeket a derék gróf és neje irtak a bámult, majd gyámolításukra szoruló színésznőhöz; igaz jó szívük szerint való leveleket, melyekből ma is rózsákkal száll ki.

A mik ezek után ránk maradtak, csak színlapok, melyek kolozsvári (1839), brassói (1840), marosvásárhelyi (1841—42), és 1843-iki tordai szerepléséről szólnak; aztán társnőitől kapott siralmas levelek, küszált számadások, kifizetetlen számlákkal. Mindegyre halljuk, hogy mily nyomasztó helyzetben van itt vagy ott a társulat, hogy Mátéfyék, stb. hogy kinőlódna, s közbébe szól bizonyos Horváth, ki Kántorné fölbecsült ruháinak eladásával fenyegetőzik... A nyomorúság húzza, rángatja ezt az asszonyt és nincs menekése ez elől.

Mikor meghalt, akkor sem emlékeztek meg róla, annyira el tudott tűnni. Az égboltozaton még csak azt sem vették észre, hogy ez a csillag lefutott a láthatár alá. Mert akkor már minden más, új volt.

Így elmondtam e dolgokat az olvasónak s most már csak azt szeretném, ha ehhez a darabos képhez hozzá tenné azt a perspektívát, mely nélkül e vonások érthetetlenek maradnának, s a színek rajta sötétek és vakok. Csak azt kell látni, hogy — a mint irtam is már — egy forogtagba vetette bele magát Kántorné, a mely forogtag mint a vihar tölése, a földről támad, alól, és onnan kavargog mind fölfelé; ez az örvényes forgás összetörte őtet, tönkre tette egész életét, s aztán, mint áldozatát, kidobta magából az útszélre. Mert épen ily kábító, sodró áram-

lat támad mindannyiszor, valamikor egy társadalom megindul eddig szunnyadó rétegeiben, új vágyakat lehell, és már közel van ahhoz, hogy új ezélokért új életre szülessen. Az áramlat fölemeli az ő hozzá szegődöttet — a meddig szüksége van rájuk.

A forrongó Magyarország volt az, mely magával ragadta Kántorné életét, hogy egy német nőtől megalkossa az első magyar tragikát, a kire szüksége volt. Kántorné életén, mint egy kis részen át, belátnak abba a nagy titokba, hogyan születnek a társadalmak. Szüksége volt rá, tehát fölemeltetett kis helyzetéből, de ép oly szükségszerű volt eltiporítása is.

Szédületes és félelmes dolog nézni is ezt, mert meg kell látnunk, hogy hány élet török össze és hány olthatatlan kín támad az emberekben azért, hogy egy társadalom meg tudjon születni; és változtatni rajta nem lehet.

Hegedűs Loránt.

CANTU CAESAR.

1801—1895.

Márczius hó 11-én halt meg Milanóban Cantu Caesar, a híres történetíró, életének 91-ik évében. Neve világszerte ismeretes. 72 könyvre terjedt nagy világtörténete egész sereg vaskos kötetben a Szent-István társulat által kiadva magyar nyelven is megjelent.

Cantu Caesar 1804 december 5-én született Brivio nevű kis községben, a Como tó közelében, egyszerű, de régi családból. Tíz fiutestvér között ő volt a legidősebb. Atyja alapítványi helyeken taníttatta a tehetséges fiút, előbb Sondrióban, majd Comóban s végre Milanóban. Az utóbb említett intézet felsőbb osztályainak növendékei már papjelölték. Cantu azonban nem érzett kedvet a pápi pályához s iskolai tanulmányai befejezése után Sondrióban lett tanítónak, mely minőségében korán árván maradt fivéreit is oktatta és gyámolította. 1827-ben Comóba, majd 1832-ben Milanóba hívták meg tanárnak, de nem a történeti, hanem a nyelvészeti tanszékre.

A tehetséges ifjú korán föllépett az irodalom terén és pedig kezdetben csupán szépirodalommal foglalkozott, főképp a Manzoni által megteremtett olasz romantizmus modorában. Első önállóan megjelent műve «Algisio e la lega lombarda» (1828), középkori tárgyú verses regény volt. Később már jobban közeledett a történelmhez s egy pár műve, így a «Storia della città e diocesi di Como» (1829) és a «Ragionamenti sulla storia lombarda del secolo XVII. per commento ai Promessi Sposi» (1832) szélesebb körben ismertté tették nevét.

Csendes irodalmi működése azonban csakhamar félbeszakadt. 1831-ben belekeveredvén egy osztrák-ellenes titkos szövetségbe, minőket Mazzini ekkor már egész Olaszországban szeltére szervezett, elfogták az osztrák zsandárok s iskolájából egyenesen a börtönbe hurcolták. Tíz hónapot töltött a fogságban s kiszabadulása után nem volt szabad többé tanári állását elfoglalnia; ezért regények és ifjúsági művek írásával kereste kenyerét. Ez utóbbiak közt «Il Galantuomo» (1835) a legnépszerűbb.

1836-ban Pomba József turini kiadó felkérte a már jó nevű s martíromság által is tekintélyes író, hogy egy nagyobb történeti műnek fordítását vállalja el. Cantu némi tünődés után visszautasította az ajánlatot, de eredeti mű írására vállalkozott. Így jött létre a «Storia Universale» című fő műve, melyet 72 könyvben tíz év alatt írt meg, s mely nevét világhírűvé tette. Ez a

mű meggazdagította Pombát s magának Cantunak is 300.000 lira jövedelmet hajtott. Csodálatos mű is ez. Óriási anyaghalmoz van benne, de mindig és mindenütt élénk szemléltető modorban dolgozva fel s nem egy helyen oly regényes alakban, mintha az író mesterének, Manzóninak világhírű regényét, «A jegyesekek» akarná utánozni. Népszerűségét nevelte erős nemzeti és vallásos iránya. Ez az utóbbi igen gyakran ultramontán türelmetlenség fajul s ezért különösen az újabb századok ismertetésénél leg-többnyire igazságtalan a szabad gondolkodók és a nem római katolikus népek iránt. De épen ez a határozott katolikus jelleg is elősegítette műve terjesztését. Körülbelül tíz nyelvre fordították le. Nálunk, mint említettük is, a Szent István-társulat adta ki 1856-tól 1878-ig. Nagyobb részét Gyurits Antal szatmári tanár fordította, egyes könyveket Ágoston, Füßy és mások.

Az ultramontán gondolkozású történetíró azonban egyúttal chauvinista olasz is volt és soha sem szűnt meg az osztrákok ellen izgatni. 1848-ban, midőn ismét el akarták fogni, Genfben menekült. A forrongó korszak befejezte után visszatért ismét Milanóba, hol tovább működött az osztrákok ellen, sőt egy ideig «La Guardia Nacional» című hetilapot is szerkesztett. Irodalmi működésének zöme azonban ismét a szépirodalom és az ifjúsági munkák lettek s csak itt-ott irt egy pár történeti művet, melyek közt legnevezetesebbek «Milano, Storia del popolo» (1871) «Illustrazione del Lombardo Veneto» (1856) «La Storia dei centi anni 1750—1850» (1851).

Midőn hazája ismét szabaddá lett, a nemzeti író azzal tisztelték meg, hogy már az első 1859-iki parlament tagjává megválasztották Caprinóban s később 1864-ben és 1871-ben más helyekről, habár ez utóbbi választások alkalmával több helyen megbukott, mert az olasz kérdésben a pápa világi hatalmának fenntartása benne volt programjában. Mint képviselő azonban jóformán semmi szerepet sem vitt, sőt az 1859-iki és 1866-iki háborúban sem vett részt, még tollával sem.

Minden művét a rendkívül szorgalmas írónak alig jegyezhetnénk itt fel, de talán felesleges is volna, mert ma már sok egészen elavult. Az említették kívül nevezetesebbek még «Corrispondenza di diplomatici della Repubblica cispalina e del Regno d'Italia», «Il Conciliatore e i Carbonari», «Alessandro Manzoni», «Gli illustri italiani», stb. Cantu vén koráig megtartotta munkakedvét s valóban bámulatos emlékező tehetségét. Társalgása folyvást élénk volt s minden legkisebb közügy iránt érdeklél viseltetett. Nagyrészt lehet önéletrajza, melynek írásához már korán hozzá kezdett, de sajtó alá nem bocsátotta. Legutolsó műve «L'abbate Parini e la Lombardia nel secolo passo» csak pár évvel ezelőtt jelent meg.

Hogy a híres történetíró már életében számos kitüntetésben részesült, csaknem felesleges mondanunk. 1846-ban a marseillei földrajzi kongresszuson egyik földrajzi értekezéseért arany érmet nyert, a milánói állami levéltárban, buvárkodása helyén, már évtizedekkel ez előtt felállították a mellszobrát, valamint Salában, a Como tó partján is; számos tudós társaság választotta tagjának. De legnagyobb emlékeje az óriási világtörténet, mely egyoldalú iránya miatt általános értékű alig lehet, de a mely, mint az emberi szorgalom és tehetség egyik fényes példája; állandóan tiszteltetelmőt emlék marad.

KOSSUTH HALÁLÁNAK ÉVFORDULÓJA.

Kossuth halálának első évfordulója telt el márcz. 20-ikán. Megülte az egész ország, azzal a különös kegyelettel, melylyel azt a fényes életet kísérte egész folyásában, s meggyászolta a halálában. A főváros impozánsa kívánta emelni halála évfordulójának gyászünnepét is. Azért halasztották a gyász emlékünnepét márcz. 20-ikáról 24-ikére, vasárnapra. A hétköznapi elfoglaltság ne akadályozzon senkit, hogy a sirhoz zarándokolhasson.

A főváros száz meg száz egyesülete letette a sirra a koszorúját. Külön zászlók alatt csoportosultak; iparos és jótékonyági egyesületek, különböző szövetségek, társulatok. A csoportok élén ott lengett az egyleti zászló, fátvált kötöttek rá, vagy még egy másik fekete zászlót állítottak mellé. Így vitték ki a koszorúkat a temetőbe. Némelyik koszorút hafan-nyolezan is emelték, lecsúgató szalagjait leányok vitték. A Kalvin-téren sorakoztak, de betöltötték az oda nyíló utcák széles torkolatait is. Mindenütt, ki egész a kerepesi-uti temetőig ezernyi sokaság sorakozott az utak két oldalán. A házak ablakai és erkélyei megteltek. Lobogókat tüztek ki a házakra.

Délután 2 órakor kezdett megmozdulni a zászlós és koszorús menet, hosszú sorokban. A rendre a fiatal emberek ügyeltek föl. Rendőr csak a keresztelő utcánál állt, hogy a menyinyire lehet, a közlekedést fentartsa, mert a nagy város mozog folytonosan, kivált a kerepesi-úton, Budapest leghatalmasabb közlekedési vonalán, melyen a vasúton érkezők és távozók özönlenek, s a lovasút kocsijai szakadatlan sorban jönnek-mennek mind a két oldalán.

A széles nagy vonalat egészen ellepte a gyászmenet áradata, csak lassan birt végig hőmpolyogni a két partot álló sűrű tömeg közt.

A kerepesi-út végén, hol a külső részek közönsége várakozott, rendkívüli nagyságú nőtt a várakozók tömege. Itt alig lehetett tovább haladni a temető felé. A temető kapuinál is nagy volt a torlódás. A temetőt már délben elzárták, különben a sir megközelíthetetlen lett volna, és csak a menet megérkezésekor nyitották föl az egyik kaput.

A sirt koszorúk és virágok özőne borította és zöld bokrok vették körül. Fekete zászlók lengtek magas póznákon. Itt gyűltek össze az országgyűlési képviselők, a függetlenségi párt tagjai; itt várakozott Kossuth Ferenc is, míg Kossuth Lajos nővére, Ruttkayné, a múzeummal szemközti levő lakásáról nézte a menetet. A sir körül gyűltek össze a fővárosi cigány zenekarok válogatott muzsikásai, hogy hazafias dalokat játszanak.

A tömeg megkerülte a sirt, aztán a másik kapun kivonult. A sirnál csak rövid beszédeket mondtak.

Már egészen beaknyodott, mikor a menet megkerülte a sirt és a temető ismét visszanyerte nyugalmát.

A gyászünnepélyt a fényképezők igyekeztek megörökíteni, különböző ponton. Ilyen fölvétel után közlünk róla képeket mi is.

Egyik fölvétel a kerepesi-utat a népszínház és a Rókus-kórház közti téren tünteti föl. A nagy utvonalmak ezen a részén a régi házak nagy része megvan; az egyenletes épületek közt egynéhány földszinti is akad; de már az utolsó napjokat élék. Balról a Rókus-kórház dísztelen falai emelkednek. Hanem a kerepesi-ut egyik forrongó pontja van itt, a hol a közlekedés megszokik, s egy része átháru a népszínház mellett a Népszínház-utczára. A menet másfél óránál hosszabb idő alatt juthatott ki csak a temetőbe. Az alatt a közlekedés mindegyre fennakadt. Kocsikkal, szekérral járn nem lehetett, de a lovasút olykor talált rést, hogy végig gördüljön a síneken. Hanem aztán egyszer csak az sem haladhatott, a kocsi hosszú sora össze- gyűlt és csak hosszú várakozás után mozdulhatott tovább, hogy ismét fennakadjon. Természetes, hogy az ilyen mozgó kocsikat is ellepte a közönség, azok valóságos mozgó páholyokként szolgáltak a szemlélődésre.

A fővárosi cigányzenekarok Kossuth sirjánál 1895. márczius 24-én. Erdélyi fényképe.

A SZIVAR MINT HÁZASSÁGSZERZŐ.

Hollandiában régi szokás, hogy a férfiak nőtársak alkalmával a szivart házasság szerző gyanánt használják. Ha ugyanis a fiatal ember szerelmes egy leányba, cseppet annál a háznál, a hol kedvese lakik s tüzet kér a szivarjához. Ez az első eset arra való, hogy a szülőök figyelmét magára vonja. Ha már másodszer megy a házhoz hasonló ürügy alatt, a dolgot a szülőök komolyan tartják; megteszik az első készüléket s a fiatal ember fölül tudakozódásokat szereznek. A harmadik látogatás és tüzkérés rendesen csakhamar követi a másodikat. Ha az ifjú nem alkalmas, nem adnak neki tüzet, sőt az ajtót is bezárják előtte s ezt kosárnak tekintheti. De ha hajlandók a leányt hozzá adni, nemcsak tüzet adnak neki, hanem be is vezetik a szobába, hol azonnal megtörténik a nyilatkozat. Midőn az ifjú megmondja, hogy a házi leányok közül melyiket választotta ki, a leány belép s kezét fognak. Ha az alatt az ifjú elszívta szivarát, a leány ad neki más szivart s egyúttal tüzet s ez már az eljegyzés jelképe.

TÁVOLBAN.

Elszakítva élek az én szép hazától,
Drága szülőföldem völgyétől, halmától,
Hol ösmerős gerlek kesergő búgása
Volt szomorú lelkeim lágy vigasztalása.

Ott a halmok alján, rózsabokrok árnyán
Fölbredő napnak mosolyára várva,
Elbolyongtam gyakran, gondolkozva mélyen
Tűnő boldogságon, kihűlt szenvedélyem.

Jó barátom volt a víg dalú madárka,
Kékszemű nefelejt ékezetemre vára,
Lehajolt fölém az orgonafa lombja
S borús homlokomat enyhes árnyba vonta.

S most egyedül vagyok tenger pusztaságon,
Nincs hol megpihennem széles e világom.
Mint hervadó virág, eltiporva porban:
Idegenben élek búsan, elhagyottan.

Oh, hogy leborulnék — örömhömbe' sirva,
Idekélbe lelkeim ha szállhatna vissza,
Hogya visszavinné sorsom ti hozzatok:
Verőfényes halmok, virágos lapályok? X

EGY ÚJ GÜLA FÖLNYITÁSA.

Három évezreddel ezelőtt a világ csodái közé számították az egyiptomi gúlákat s jelenleg is, midőn valami nagyszerűt hoz létre a technika, alkotását a gúlákkal szokták összehasonlítani. A gúlákat belsejét azonban a régi emberek egyáltalán nem ismerik s hogy még most is több gúla van, melynek belsejébe nem tudnak behatolni, pedig a bejutás a régészeti tudomány- nak mindannyiszor egy-egy ünnepnapja, mivel a bennök eltemetett faraók sirja körül ren-

megtalálták a bejárót. Tizenkét kisebb-nagyobb üreg volt az elején, melyből azonban a legtöbb nagy tárgy, különösen a koporsók és áldozati edények hiányoztak; így tehát itt már valamikor sirralók jártak. A meghagyott tárgyakon nem voltak feliratok, de a falakon néhány hieroglyphikus jel mutatta, hogy e gúlában királyi családhoz tartozó egyének sírjai lehetnek; a többek közt *Nofest-Hut* királynő és *Ment-Sent - Senteles* királykisasszony is itt nyugodtak valaha.

Néhány nappal ezen fölfedezés után Morgan a folyó fenekének gondos megvizsgálása után fölfedezett egy homok által elfedett nyílást, mely végre útát nyitott a gúla belsejébe. Szerencsére a sirralók nem akadtak rá erre a nyílásra s így itt, a mi az egyiptomi gúlák történetében nagy ritkaság, valóságos sértesetlen kincsbányát fedeztek fel, mely már eddig is igen szép eredményekkel jutalmazta a kutatók fáradságát. Találtak a többek közt egy faladát, telve csodálatos szépen készített ékszerekkel, a legszébb darab közöttük egy nagy arany mellékesség volt, melyen két sas őrizte *II. Osirtasen* sírját. Ugyanannak a faraónak, valamint *III. Amenemhának* nevét több más ékszeren is fölismerték, valamint ellenségeik nevét is a sír fenekén. Maguknak a faraónak sírjait még nem találták meg, bár két igen szép alabastrosarkofág is került hozzájuk.

Mindezt a két téglagúla közül az északi-ban találták. Egyidejűleg azonban ásatásokat tettek a kevésbé feltűnő külsejű s nem oly ép másik gúlában is, mely körülbelül 3 kilométernyitávolságra van amattól. Itt is az északi részen kutatták a bejárót, melyet szerencsésen meg is találtak a király sírjával együtt. A király neve *Hor Rofu-ab* a XII-ik dinasztia uralkodásának végéről. Eddig a történelem ennek a nevét sem ismerte. A koporsó meglehetősen egyszerű, arany díszítésekkel s hieroglyphákkal, a királysorozat akác-fából készült, igen csinos munka s fiatal embert ábrázol. A mellette levő üregben *Nup-Hotep* hercegnő nyugodott, kinek sírja körül igen sok érdekes ék-szer találtak, különösen művésziesen dolgozott nyaklánczokat.

Az ásatások és kutatások tovább folynak, de az eddigi eredmény is nagyon fényes s különösen a régi Egyiptom művészettörténetére egészen új világosságot derít.

EGYVELEG.

* Egy napoleoni erélye pusztult el a múlt kemény télben. A párisi Tuileriák kertjében levő híres gesztenyefa, mely Napoleonnak Elbából való

visszatérésekor virágozni kezdett s azóta állandó kegyelet tárgya; most már alig zöldül.

* Falábú kutya Baltimore amerikai város lakóinak újabb mulatsága. A szegény állatot egy koei sodorta el, de gazdája megmentette életét s levágott lába helyébe falábat készített. Most már megszokta a szokatlan járószert s vígan szaladgál vele.

* Új elemet fedezett fel Poplin amerikai tanár egy St. Louisban lehullott meteoroköben, mely elemet a napspectrum vonalaival való hasonlatossága

legszebbnek. A múlt században változó volt az izlés, ma pedig a sárga szőke és fekete színű haját kedvelik.

* Darwinistikus majmok. Kelet-Indiában érdekes észleletet tettek egy majom csoportnál, mely Delhi közelében az erdőben lakik. Azt találták ugyanis, hogy a törzs elgyengült tagjait nem tiri meg. Ha valamelyik beteg lesz, a törzs legerősebb tagja vízbe dobja, ha kímászik a vízből, ismét be-dobja, míg csak el nem pusztul.

* Félélem a szent képtől. Az orosz parasz-tok szobájukban az ajtóval szemben rendszeren ki-függesztenek egy szent képet, mely előtt a család imádkozni szokott. Valahányszor azonban a paraszt vutkit iszik, előbb letakarja a szent képet, hogy bűnös tettet ne lássa. Hasonlóképp a nyakában hordott keresztet vagy szentképet is félre-tesz, midőn lopni, csalni akar vagy egyáltalán nem jól viseli magát s csak az elkövetett tett után akasztja fel újra.

* Óriási templom. New-Yorkban 20 millió dollár-nak összegyűjtését kezd-ték meg, hogy náluk legyen a világ legnagyobb temploma. A templom egészen amerikai jellegű lesz a püspöki angol egy-ház hívői számára, főpü-letében angolul fogják az isteni tiszteletet tartani, de lesz még 7 kápolna benne a New-Yorkban tö-megesebben lakó más nyelvű hívők számára.

* Nevezetes karpere-cze van Viktória angol királynőnek. Négy híres gyémánt van rajta. Az első egykori birtokosa Sarolta Ágosta walesi hercegnő volt, kit ritka érezyeiért az angol nép még ma is kegyelettel emlí-t. A második és harmadik gyémánt tulajdo-nosa lefejezett francia királynő Mária Antoinette volt, a negyedik pedig Stuart Máriaé s később Napoleon Józsefé. Aligha van több ilyen ékszer, melyhez ennyi történelmi emlék fűződik.

* Az Éjszaki- és Balti-tenger között készített új csatorna ünnepes megnyitását június hó 19-ére határozták. A csatornát mindenütt villamos világítással látják el s ezen-kivül a jelzések is villa-mos lámpák által eszkö-zöttenek.

* Lovakat oly nagy mennyiségben visznek ki az angolok Franciaor-szágból, hogy a párisi bér-kocsi- és omnibusz-tulaj-donosok már alig tudnak elegendő állatot szerezni. Különösen Normandiá-ban oly kevés felesleges ló van, hogy a katonaság számára sem találnak el-adni valót.

* Az ablaküveget át-láthatatlanná tehetjük, ha egy marék konyhasó-val, melyet 1/8 liter fe-le vízzel kell lemosni.

hér serben olvastunk fel, egyenlően s erősen be-dörzsöljük. Ha ismét átlátszóvá akarjuk tenni, meleg vízzel kell lemosni.

* Nevezetes ünnep lesz a jövő évben Berlinben. A híres művészi akadémia ünnepi megfennállásának 200-as évfordulóját.

* Megvámolt villamos-ság. Az amerikai Egyesült-Államok vámigazgatósága elhatározta, hogy a Niagara vizesének hozzájuk tartozó részében gyár-tott villamos erőttől, melyet sodronyok segítségével a kanadai részre visznek, 20 százalék vámost fog szedni.

BENCZÜR GYULA RAJZA A 'MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETÉ'-NEK VASZARY KOLOS HERCEGPRIMÁS ÁLTAL ÍRT BEVEZETÉSÉHEZ.

KÉPEK MAGYARORSZÁG LEGREGIBB KORÁBÓL.

A magyar történetírás az utolsó félszázad alatt emelkedett igazán az oknyomozó tudomány rangjára. De a mily lassan haladt a krónika szellemétől a mostani értelemben vett tudomány határáig: épen oly gyors lépéseket tett a tudomány keretében való tökéletesedés felé. Ujabban nemcsak maga a történetírás fejlődött szellemre és formára, a felfogás mélységére s a gyűjtött anyag terjedelmére nézve egyaránt: hanem a történelemnek úgy nevezett segédtudományai is kiléptek a kiskorúság köréből, különösen a régi-

ség-tudomány, a mely hova-tovább önállóvá iz-mosul, hogy azokról az időről is tudósítsa az emberiséget, a hová a történetírás fátylaja ed-dig be nem világított. Nem szólunk a többi se-gédtudományokról (az oklevéltan, pecsét-, czi-mertan, stb.), a melyek szorosabb kapcsolatban vannak a történelemmel annyira, hogy eredmé-nyeiket mindenestül annak a szolgálatába bo-csátják. A régiség- és történettudomány főké-p mostanában egyesül egy közös célra, midőn íróink a nemzet meglepedésének ezredik év-fordulója alkalmából nemcsak őseinknek viselt dolgairól kívánnak híven beszámolni, hanem

LÁSZLÓ KIRÁLY HORVÁTORSZÁG MEGHÓDÍTÁSA VÉGÉTT ÁTKEL A DRÁVÁN. Székely Bertalan falfestménye a pécsi székesegyházban.

Magyarországnak azon lakosairól is, a kik hazánk földét időről-időre elfoglalták, mielőtt a magya-rok ide bevándoroltak volna.

A magyar régiség- és történettudomány leg-kiválóbb művelőit egyesítette *Szilágyi Sándor* a már olvasóink előtt is ismeretes nagy mű létesítésére, a melyet az *Athenaeum-társulat* tesz közzé tíz kötetben. Az első kötet immár a közönség kezében van, s fele részében hazánk-nak a honfoglalás előtti, fele részében pedig a honfoglalás korabeli s a nemzet megszüllülésé-nak történetét tárja élénk egészen Szent István haláláig. A tudós írók tollához segítségül szegődik festőművészeink ecsete is; a tudósok kutatásának eredményeihez a szemléltető esz-közök, az illusztrációk egész gazdag csoportja járul, hogy íráshoz és képhez egyformán feltá-maszszák a múltat halottaiból.

Úgy hisszük, olvasóink előtt nem érdektelen néhányat bemutatnunk az illusztrációk ama gazdag csoportjából, a mely ez első kötetet di-szíti. Előbb a honfoglalás előtti kor történeté-hez, aztán a magyar nemzet legrégebb korához adott illusztrációk közül sorolunk fel néhányat.

A kötet bevezetése előtt, a melyet *Vaszary* Kolos bibornok-érsek írt, *Benczúr* Gyula képe látható: a korona, kard és kettős kereszt jel-képes csoportosításban, mely a magyar nem-zet életének mintegy eszményi kifejezése. Ez-után a hazánk területén élt népek történetét feltűntető rajzokat szemléltetjük. *Decebalus* híres dák király arcképe, a British-muzeumban őrzött eredeti után, különösen figyelemre méltó. *Decebalus* nagy erőfeszítéseket tett, hogy birodalmát a római legiók fegyverei ellen biztosítsa, de hiába: a második század elején már *Traianus* császár volt a győző, a ki először építtetett hidat az Al-Dunán s kinek emlékét Rómában egy oszlop örökítette meg.

A *jazygok* harcziás népe, mely annyi sok bajt okozott a rómaiaknak és többi szomszédainak, a Duna-Tisza közt laktak s különösen feltűn-tek az által, hogy nem csak maguk, hanem lo-vaik is pikkelyes páncélba voltak burkolva, mint ez a jazyg lovasokat ábrázoló képen lát-ható. Ezen kép szintén az említett *Tajanus*-osz-lopról van másolva, valamint ama másik is, mely gyalog jazyg harcosokat ábrázol.

A nagy történelmi mű még meg nem jelent II-ik kötetéből bemutatjuk *Székely Bertalan*nak a pécsi székesegyházban levő falfestményei közül egyiknek másolatát, mely azt ábrázolja, a mint *Szent László* királyunk Horvátország meghó-dítására átkel a Dráván.

A közlött képek is eléggé bizonyítják, hogy mily érdekes lesz a most megjelenő nagy történelmi mű s hogy annak becését mennyire emeli a szövegben foglalt rendkívül nagy számú s a közönség előtt nagyobbára eddig teljesen ismeretlen kép.

DECEBALUS DÁK KIRÁLY.

A NEMZETI SZÍNHÁZ UJDONSÁGAI.

«Bernardo Montilla». Irta Echeagaray. — «A komédiások» («Cabotins»). Irta Pailleron.

III.

Echeagaray ugyanazt teszi velünk «Bernardo Montilla»-jának végakkordjával, a mit Ibsen, midőn befejezésül elhagyja Nórával a férjét. Mind a kettő kérdőjellel bocsát el bennünket. Csakugyan elhagyja-e Nóra a férjét és sikerül-e Montillának meggyógyítani a felesége lelkét, — tesszük fel a kérdést.

Nórával meglehetősen tisztában vagyok. Neki a gyerekei nélkül nem fog sikerülni az új élet; Montillának sikerülhet a kitűzött cél.

Nóra jellemét úgy állítja elénk Ibsen, mint a ki csügg a gyermekeim s mint a ki első sorban otthonának él. Az ilyen asszony, mikor meggyőződik a férje önző lelkének sivársága felől, akkép számol le vele, hogy megutálja őt; de vigasztal a gyerekeit öleli magához és szenvedve tovább küzd. Más asszony más erkölcsi alappal és természeti hajlamokkal, hasonló körülmények közt otthagyja a házat; de Nóra az Ibsen által neki adott egyéniséggel, a gyerekei nélkül nem kezdhet új életet. Az vagy megőrül, vagy valami kétségbeesett tette ragadtatja magát.

Az Ibsen által Nórának juttatott ridg véggel szemben a spanyol költő álma nem látszik egészen az álmok országába valónak, sőt ha a kérdést szorosan a költő szavaihoz alkalmazkodva tesszem föl: a beteg állapota nem reménytelen.

Montilla a felesége lelkének meggyógyítását fűzi ki célul. Az neki sikerülhet. Életveszélyes műtétről nincsen szó. A beteg kiállotta azt, mielőtt gyógyító munkájába kezdett az orvosa. Inéz a heveny bajon túl van, s betegsége tulajdonképp csak üdülési folyamat. Az akut baj meggyógyítására Montilla még boszomunkája közben adta meg a császárárgást és pedig nem azzal, hogy melbe szúrta Ricardót, hanem hogy nyilvánvalóvá tette a felesége előtt, hogy Ricardo csakis vágyai kielégítésére használta őt eszközü. Montilla még a párbaj előtt elérte azt, hogy a felesége elfordul a kedvesétől, s a párbaj folyama alatt már szükségszerűleg úgy áll a dolog, hogy Inéz nem a feleségét imádó Ricardóért, hanem a becsületét védő Montilláért remeg; a párbaj után pedig úgy, hogy Montilla eljárásának nemessége, becsülés czimén belopódzik a felesége szívébe.

Ez a belopódzás úgyszólván biztosra vehető, mert Inéz nem az a tévedő, a kit tévedése tovább visz a lejtőn. Az ő bukásában sok a rokonszenves vonás. Nem a szenvedélye, hanem a szíve révén esik el; és mert ebben a szíve a ragó, a rosszra termetek lelki vonásától elütően, nem

menekül a tagadáshoz, hanem a viszonzásérem emelő érzetében nyugodtan ismeri be a férje előtt, hogy szereti Ricardót. Hisz ez a sima szavú lovag első szerelme neki. A férjéhez való gyönyörűt kényszerítették olyan korban, a mikor fejle szíve vereséről úgyszólván számot se tudott még adni magának, s egyszerre csak újjába vetődik az a könnyű vér, a ki őt természetesen játsza eji el.

Az Inéz lelkületéhez hasonlók csalódásai alkotják a vezeklőt. Inézből az lesz. A megrázó lecke hatása alatt a maga valójában látja akönynyű repkedőt, a ki megtagadja őt; s látja a szívnek emberét, a ki sujtva is engesztelőn fölemel. Az ellentét kirívó. Inézre kétszeresen az, a kit megrázkódott lelke ösztönyszerűleg viszi az erős kar védőszárnya alá. Ez az asszony ott nyhelt fog találni biztosan és semmi kétség, hogy a becsület nála idővel a szív rajongó érzése is fogja követni. Csakugyan ép ott kezdődik a bökkenő, mert ott fog kiderülni, hogy tévedés van a személyben, hogy itt nem Inéz, hanem a kezelő orvos a főbeteg.

Igen, igen, Don Bernardo, ennél a pontnál Ön betegbette lesz, mint a milyen a paciense volt, mikor kezelése alá vette őt. Csodálatos módon ép annál a pontnál, a mely az Ön célhozjutását jelenti. Ön ekkép indult újjára: «En szerelmem megvédett feleségemet, kigyógyított, és — nem törődve világgal — magamba szerettem őt.» Nos, a gyógykezelés sikerült. Inéz szereti őnt. De vajjon jól fog-e kiütni önmaga nézve az, a mit kiindulásul hangoztatott? Az, hogy tettei bíróját csakis önmagát ismeri el. En attól tartok, hogy a mások szava önmaga nézve kisebb bökkenő, mint ép az az önbíráskodás, a melyre megnyugvását építi.

Nem akarom részletezni, mikép járt el Ön emberbaráti művében, de hozzávetőleg elképzelem a módozatot. Inéz idegbeteg lett, melankholiába esett; Ön gyöngédséggel vette körül, utazni vitte őt; jártak a Pyrenék illatos fái alatt és szittták a biscayai öböl üdítő áramát. Az Ön derék lelkére még erősebben hatott a beteg asszony. A búsló nőnek nemes szívekre nagy hatása van. Mert Inéz mélységesen búslult — és pedig önmaga. Az Önnek okozott fájdalom sebe kintozta a lelkét. Ön tartózkodólag bánt vele, mint kinek a legitim jog semmi czím — a mi meg az asszony érdeklődésének fölkelésére óriási táp. Szóval ilyenféle módon jutottak el oda, hogy Ön egyszer csak leolvassa Inéz néma ajkáról a szerelmet s ezen a nyomon aztán — egy vagy két évi gyógykezelés után — férj és feleség lesznek ismét. Ebben nincs semmi rendkívüli. A nő elhagyja férjét és mással esküszik, aztán elhagyja azt és ismét az első férjének esküszik. Ez ma nem ritkaság és eléggé túrhető conventionalis eredményeket is mutat föl.

De ezt csak mellekesen érintem. Az Ön jelleme, Don Bernardo, feltétlen tiszteletet parancsol s a mi magamat illet, az Ön eljárását rokonszenvem egész melegevel kísérem; de épen ezen oknál fogva nagy aggodalommal nézek jövője elé. Az szomorú kép. Addig, a míg Ön gyógykezel, az emberbarát munkája enyhíti az Ön saját szíve kínját; de a sors gúnyjára, ép e jószágos munka bevégeztével kezdődik az Ön harcza. Az a harc, a melyet önmaga folytat önmaga ellen. Mennyi szótlan, néma időt fognak eltölteni együtt! Ön és Inéz. Nélkülöznek egy nagyon erős összekötő kapcsolatot. Nem minden gondolatukat cserélhetik ki egymással. Önt marni fogja valami, Inéz meg az ön gyötrelme közel viszi a kedélybajba visszaeséshez. Szóval jövőjük: örök harc s ebből Don Bernardo, az Öné a súlyosabb. De Önben jellem, vasakat és erő lakik.

En ismertem egy francziát, a ki hasonló körülmények között hasonló módon járt el, s küzdelmes étellel megvívta a harcát. Ön is küzdeni fog és nem áll a kor kétségbeesői közé. Aztán meg hol is van itt az életben zavartalan összhang! Mindenütt vívódás, harc és összeütközés. Önnek ezernyi társa van, azzal a különbséggel, hogy azoknak a drámái nem a nyilvánosság előtt folynak le s hogy azok conventionalis kényszerkörülmények nyomása alatt mint türök cselekesznek. Ön ebben mint nyílt küzdő magasan fölöttük áll.

Hogy a saját lelke egyensúlyának helyreállítása sikerül-e Önnek, abban már nem vagyok annyira vérmesen reménykedő, mint a menynyire biztosra vesszem, hogy Inéz az Ön nemes

jelleme révén szíve egész melegével az öné lesz; de azt meg aztán teljesen értem, hogy a költő Önre gondolt, midőn egyszer ábrándokba merülve megírta ezt a kibékítés szellemétől áthatott álomjelenést.

Echeagaray Bernardo Montillája mint olvasmány is nagyon élvezetes; és hogy hozzájutotunk, köszönet illeti a fordítót: Patthy Károlyt, a ki igen szép munkát végzett. Zengzetes, gördülékeny nyelvezete oly vonzó, mintha csak eredeti magyar művet olvassna az ember. De az előadás is föltétlen dicséretet érdemel. A Nemzeti Színház művészei összhangzó egészet adnak ebben a darabban és itt legelőször Szacsavayt kell kiemelni, a ki nagy gondal dolgozta ki Montilla rokonszenves szerepét. Hangja, mozgása egyénisége egészen megfelel, s valóban méltán jutalmazza őt a taps. Hegyessy Mari szép szentvédő Inéz, s nincs mit csodálkozni azon, hogy Montilla, görsösen simul hozzá. Ricardót Császár adta, szerepe jellegével egyező elegans könnyűséggel; az ő feleségének, Luisának szerepe pedig Márkus Emilia kezében volt. Szerintem az övé a legnehezebb feladat, mert míg Montilla, Inéz és Ricardo életből vett alakok, Luisa költői ábrándnál nem egyéb. Echeagaray őt is az engesztelés szellemétől állítja oda, de míg Montilla hús és vér, Inéz a szó legszorosabb értelmében égi angyal. Szeret, szeret és minden vérlázító dolog daczára is mindig csak legitim szeret. Megtudja, hogy a férje egy házikóban Inézzel édeleg s hogy lecsapni készült rájuk Bernardo: s ő nem a bosszú érzetének természetes kárörömevel nézi a dolgot, hanem rohan — a férje megmentésére — megelőzni a bosszú kezét s mindvégig mint kibékítő angyal viselkedik. Luisa a dráma egyetlen alakja, a kiből nincsen semmi gyarlóság. Márkus Emilia egy bájos szöke, szelid simulékony teremtést adott s különösen szerepe első részében leköltő volt.

FRIVALDSZKY JÁNOS.

1822—1895.

Frivaldszky János, a nemzeti múzeum igazgató öre és aligazgatója, a tudományos akadémia tagja meghalt márcz. 29-ikén, 73 éves korában, három heti betegség után. A tudományos körök egyik munkás, rokonszenves alakja volt, a múzeumnak pedig több mint négy évtized óta lelkiismeretes tisztviselője. A természettudományi osztály élén állt s ő maga kiválóan a rovar világ leírásával és vizsgálásával foglalkozott. Trenesénmegyében, Rajeczen született 1822-ben. Mérnöki pályára készült, a diplomát is megnyerte, de a természettudományok iránti élénk vonzódásából 1852-ben szivesen elfogadta, a múzeumnál kínálkozott segédőri állást s megkezdte tudományos működését. A Balkán-félszigetet kétszer is beutazta, a mely alkalmakkor gazdag anyagot gyűjtött. A tud. akadémia 1865. levelező, 1873. rendes tagjává választotta, ezenkívül számos külföldi tudományos testület is tagjai sorába emelte. Számos kisebb-nagyobb dolgozata je-

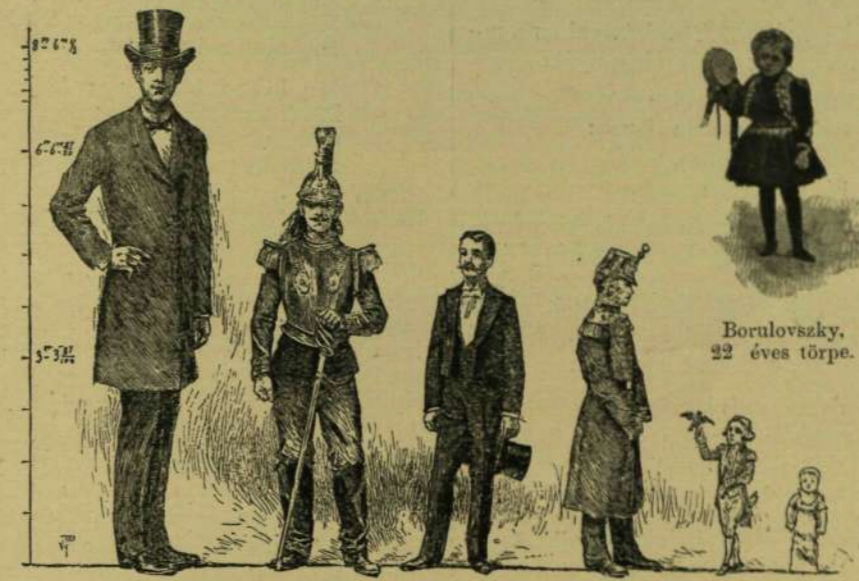

FRIVALDSZKY JÁNOS.

lent meg a m. tud. akadémia kiadványaiban, a «Természettudományi Füzetek»-ben és több külföldi tudományos folyóiratban. A rovarokon kívül más állatok tanulmányozásával is foglalkozott s egyebek mellett megírta az «Aves Hungariae» című munkát, a melyben bemutatja a magyar fauna madárvilágát. Egyik érdekes dolgozata: «Adatok a magyarhoni barlangok faunájához» című, a melyben részletesen ismerteti a hazai barlangok állatvilágát. Teme-tése márcz. 31-ikén ment végbe. A temetésen ott volt *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter, a tud. akadémia képviselőitelen b. Eötvös Loránd elnök,

védett, melynek neve: «Acro-megalia» (szertelen nagyság.)

Az ily betegségben sínylőddök kezeinek, lábainak, az arcnak s a mellkasnak rendkívül megnagyobbodása az idegrendszer, valamint az agyvelő elfajulását vonja maga után. Az én perui óriásomnak nemcsak roppant nagy kezei és lábai voltak, hanem a test nagyságnak hat láb kilenc hüvely, a suly is megfelelt. Rövid ideig tartott betegsége után meghalt a perui. A holttestet felbontván, az agyvelőben csakugyan egy rendkívül nagyságu turha-mirigyet (glarndulapituitaria) találtam. Minthogy az efféle

Winkelmayer osztrák óriás.
(8 láb 6 hüvelyk magas.)Borulovszky.
22 éves törpe.

A testi nagyság változatosságai.

Ujdon született gyermek.

Mc Grath Kornél, irlandi óriás.
Múlt századi méreteit után.

Amerikai óriás.

Perui óriás.

Chang kínai óriás.

ÓRIÁS EMBEREK.

Orosz óriás leány.

Szász Károly másodelnök, Szily Kálmán főtitkár, sok tag, továbbá a természettudományi társulat tagjai. A nemzeti múzeum tisztikara Szalay Imre igazgató vezetése alatt jelent meg. A múzeum részéről Szalay Imre búcsuztatta el a halottat, az állattári osztály részéről pedig *Mocsary* Sándor.

ÓRIÁS EMBEREK.

Irta dr. Dana L. new-yorki orvos.

Ezelőtt három évvel egy élelmes franczia vállalkozó több perui indiánt hozott Amerikába, kiket New-Yorkban is mutogatott.

Volt köztük egy óriás természetű legény, ki megbetegedván, a vezetésem alatt álló kórházba került. A szegény fiú abban a betegségben szen-

francia tudós, Henrion M. akadémiai tag, azt állítja, hogy Adám, bibliaiabeli ősapánk, százhuszonhárom, Éva asszony pedig száztizennyolc láb magasságuak lettek volna. Ugyanazon tudós Ábrahámnak huszonnyolc láb magasságot, Mózesnek azonban csak tizenháromat ad. Góliáthról a biblia kilenc lábat emleget, mely nagyság a valószínűség határain belül elfogadható. Plinius egy tíz láb két hüvelyk nagyságu óriás nőt, valamint egy tizenhét láb hosszú csontvázat emleget. A hajdani Miksa császárról az mondják, hogy kilenc láb magas volt és naponta negyven font húst evett meg.

A világ különböző részeiben található óriások testi nagysága átlag hat láb tíz hüvelyk és nyolc láb hat hüvelyk közt, a test sulya pedig 300—430 font közt ingadozik. 1700-tól 1894-ig a

mennyi részei oly rohamos növésnek indultak, hogy 16 éves korában már hét láb tíz hüvelyket ért el. Három évvel utóbb bekövetkezett halálát szintén az agyvelőben talált rendkívül megnagyobbodott turha-mirigy okozta.

New-Yorkban az úgynevezett minnesotai múzeumban szintén egy hét láb négy hüvelyk magas fiatal óriást láttam, kin azonban az akromegalia kór jelei különösen a koponya felső részein voltak észlelhetők.

Míg az orvosi tudomány, nevezetesen a bonczatan, az úgynevezett óriások testi fejlődését kör szerzi és nagyon ritka tüneménynek tartja, egy

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

HIRDETMEY.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság t. cz. részvényesei az 1895. évi április hó 17-ik napján a. e. 11 órákor a társaság helyiségeiben (VII. kertész-utca 20. sz. n.) tartandó

IV-İK RENDES KÖZGYŰLÉSRE

ezzenel tisztelettel meghívtnak.

NAPIREND:

- 1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az alapszabályok 7. szakaszának és a 25. szakasz f) pontjának a részvény-töke emelése folytán szükséges módosítása.
3. Az 1894. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. A felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti indítványok.
6. Az alapszabály szerinti sorsolás útján kielépő igazgatók helyeinek betöltése iránti intézkedés.
7. A felügyelő bizottság 3. rendes és 1. póttagjának megválasztása.
8. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjai újból választhatók.
A részvények letételeg f. évi április hó 9-ig az angol-osztrák bank budapesti fióktelepeinél (V., fűrdő-utca 6.).
Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból.

18. szakasz. Minden részvényes jogosítva van a birtokában levő minden 25 db. társasági részvény után egy-egy szavazatot a közgyűlésen gyakorolni. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen, vagy helyettes által résztvenni kívánnak, kötelesek a közgyűlés megtartására kitűzött hatánap előtt 8 nappal részvény-íket le nem járt részvényekkel együtt az igazgatóság által a közgyűlést egybehívó hirdetményben kijelölt helyeken letenni.
21. szakasz. Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésen, magukat egy e zélebb külön meghatalmazott szavazatképes részvényes által képviseltheetik. — Kiskoruk, vagy gondoknál állók törvényes képviselőjük által képviselhetnek; nők és jogi személyek oly meghatalmazott által is képviselhetetik magukat, kik maguk nem részvényesek. (Utánvomas nem díjazatik.)

GUMMI

Különlegességek, valódi francia gyártmány F. Borquerand fia párisi legelső gummigyárának egyetlen osztr. és magyarországi képviselője.
Tuczaaja 1. 2, 3, 4, 5, 6 frt.
10 frtyú megrendelésnél 10%-nyí árkedvezmény.
Nagy raktár gummy (göres-ér) harisnyában és beteg-ápoláshoz szükséges eszközökben. 6174

Keleti J.

cs. és kir. szab. ásvikőti és orthopaedial műszerek gyártója, Budapestben, Koroalutca-17. Argyazs. kérm. szét borítékban.

!!Fényképek!!

ná modell-tanulmányok, női szép-ékek, fantasic-képek, pikante-riák, stb. 100,000 számban; csodálatos utjánások, katalogus 15 kr. bélyeg. (szára). Katal. 25 miniatúr fényképpel, 60 kr. Brill. próbákul. 3 frt. Utánv. nem engedélyeztetik.
Art Company Box 325 Amster-dam (Hollandia).
Pósta-úlj Hollandiába 10 krajczár.

Kathreiner-féle KNEIPP-MALATA-KÁVÉ. Az elismert legjobb és legelőnyösebb pótlék a valódi kávéhoz.

Hajhullás, fejbőrfájás, korpásodás, valamint a haj molyosodása ellen a legjobb és legbiztosabb hatású szer az, egy orvosi szaktekintély praescriptója szerint, szigorú pontossággal készült

Botorjan hajszesz.

1-2 üveg elfogyasztása után minden bántalma a fejbőrnek és hajzatnak teljesen elmúlik, a haj rohamos növekedni indul és természetes színt, fényt kap. Megkopaszodottak is számtalan esetben visszanyerték e szer használata által ifjúkori hajzatukat természetes színben. Ezy üveg ára 60 kr. 2 frtnak előleges beküldése mellett 3 üveg franco szállítatik. Szétküldési raktár: A Magyar Korona gyógyszertár műlaboratoriuma, Székes-Fehérvárott. Ugyanott készítetik és onnan küldetik szét országszerte a híres igen elterjedt

„Székes-Fehérvári Korona-bajuszpödrő“

melynek előnyei más készítményekkel szemben főleg consistenciája, továbbá, hogy nem avasodik, nem szárad ki, nem tépi a bajuszt, nem fest, de kítűnően conservál és elősegíti a nőrést. Ara egy doboznak (fehér vagy barna színben) 20 kr. E zikk különben kapható az ország legtöbb gyógyszertárában is. Csak az valódi, mely védjegyet nikkeldobozban és lepecsételt eredeti csomagolásban van. Szétküldési raktárak még Budapestben Török József (Király-utca) Petri Ottó (Váci-körút) gyógyszerészek és a Kochmeister Frigyes utódai czég.

Felhívás előfizetésre.

Kérjük olvasóinkat, a kiknek előfizetésük e hó végén lejár, s a humornak mindazon barátjait, a kik lapunk előfizetői közé óhajtának lépni, az előfizetés összegének mielőbb való beküldésére, nehogy a késedelem a lap gyors szétküldésének útját állja.

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

áprilistől június végeig ... 2 frt
áprilistől szeptember végeig ... 4 frt
áprilistől december végeig ... 6 frt

Az előző évfolyamokból is áll még néhány teljes példány rendelkezésünkre, melyet előfizetőink 4-4 frtért rendelhetnek meg. Az Urumbátyján kiadóhivatala.

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez elleu pedig legbiztosabban hat a VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készítve és minden hasonevű készítmények között a legtöbb chinaalját és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyészet laboratoriuma, Aradon. Kapható Budaesten: Török József gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszertárban.

6146 Szabadalmazott

Gyermekek padok

az iskolamunkák családban való végzésére. Könnyen átváltoztatható, 6-14 éves gyermekek számára. Elegáns. Legjobb befolyással a fiatal test fejlődésére. Megóvás hátgerince-elgöbüléstől és rövidlátástól. Bérmentes küldés. Árlap ingyen. Feiwe Lipót, Bpest, Aradi-utca 60.

Schering-féle Condurango-bor

újabb időben idült gyomorhajokban, gyomorhurut (gyomorgörcs) esetében, mint enyhítő szer a legerősebben alkalmazásra talál.

Schering-féle Pepsin-essentia

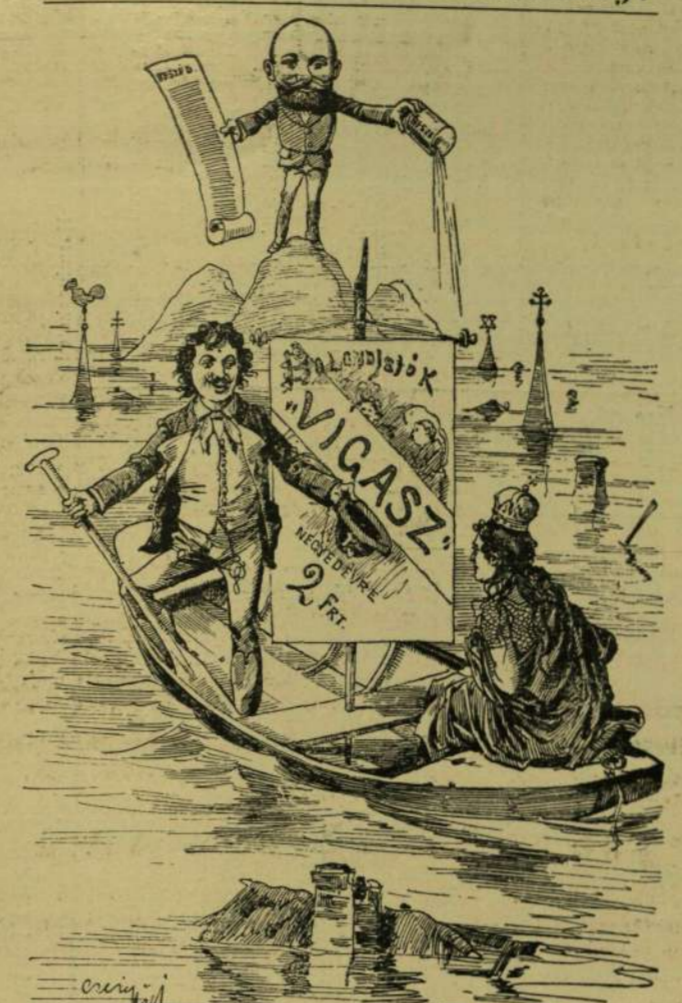
létesít mindennemű czinkedzésű dűczőt, autotypia, phototypia, chemigraphia és circromotypia útján. Alaprajzok, térképek, halozatok fotolitografiail

Schering's Grüne Apotheke, Berlin N.

Raktárak Ausztria-Magyarország legtöbb gyógyszertárában és nagyobb droguista-üzletekben. 6019

Advertisement for JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA, a skin cream for face and hair, by A. Motsch és F. L. Bécs. I. LUGECK 3. SZ.

Tisztelt Reakció és Közvélemény!

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BOLOND ISTÓK“

humorisztikus képes hetilapra.

A „Bolond Istók“, a legnagyobb és legérdekesebb magyar szöveg, a tizennyolczadik évfolyamban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:
áprilistől június végeig ... 2 frt
áprilistől szeptember végeig ... 4 frt
áprilistől december végeig ... 6 frt

Előfizetések, legzélszerűbben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalnak küldendők: Budapest, egyetem-utca 4. szám.

Felkerjünk mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, azt megajánlunk sziveskedjenek, hogy a szétküldésben akadály ne legyen.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Advertisement for WEINWURM ANTAL, a skin cream for face and hair, by A. Motsch és F. L. Bécs. I. LUGECK 3. SZ.

Dr. ZIFFER gleichenbergi fűrdőorvos antiseptikus

TÜDŐ-SÓ-ja.

Sok évi tapasztalás után a legjobbnak bizonyult szer idült tüdőhurut, tüdő-csucsuhurut és kezdődő tuberculosis ellen. Ezen szer a leg-rovidebb idő alatt megszünteti az elnyájkásodást, köhögést, rekedtséget és a légző-szervek legtöbb kóros tünetét. Egyedül kapható

DIÓSY LAJOS

gyógyszerész, Budapest, Damjanich-utca. Ára egy czélszerűt belelegző-készülékkel együtt 5 frt. Naponta postai szétküldés. Minden dobozhoz dr. ZIFFER ur által aláírt utasítás van mellékelve.

Természetes szénasavús savanyúvíz a mohal

ÁGNES

forrás. Legjobb antial és háttáttal. Kifűs szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Járvány idején préservatív gyógyszernek bizonyult.

Szét-küldése Édeskúty L.

Kapható mindenütt.

Női divat és mellfűző-terem.

POLLAK HERMINA

Budapest, IV., Szervita-tér 5.

Van szerencém a t. cz. hölgyek szives tudomására adni, hogy női divattermemet jóval nagyobbítottam és kapcsolatosan ehhez, egy francia és angol szabás szerinti saját gyártmányú mellfűző-műtermet rendeltem be, melynek vezérlése nővérem Pollak Helén által, a ki több előszáru műtermekben szerzte tapasztalásait, fog eszközölte. Ezen szerzett tapasztalatok alapján ez új vállalat a legmesszebbmenő igényeknek is megfelelhet. — Elv: „Szolid munka olcsó ár mellett.“ 6731

Telefon 115. Ditrichstein M. Telefon 115.

Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.

V. ker., Erzsébet-tér 13. szám alatt.

Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épületek, üzleti helyiségek; ugyancsint padlók beeresztése és lakozása legjobban lesz eszközöltetve, továbbá elvállalja a fűrészek alapos kiirtását.

Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosab, csakis megbízható munkások által.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapestben megjelenő és minden könyvtárban kapható:

Nagybójtai kalauz

Krisztus kinszenvedésének és halálának negyvennapos megszentelésére a nagyheti ájtatossággal együtt.

Szerkesztette Tarkányi Béla.

Az egri érseki hatóság jóváhagyásával. Négy acélmérettel.

Ára fűzve 60 kr., francia bőrkötésben 3 frt.

SEGITS MAGADON ÉS ISTEN IS MEGSEGIT

A ROCHDALEI BECSÜLETES TAKÁCSOK TÖRTÉNETE ÉS SIKEREI

G. J. HOLYOAKE MŰVE UTÁN

ÁTDOLGOZTA BERNÁT ISTVÁN.

Ára fűzve 30 kr. — Postán bérmentve megküldve 35 krajczár.

Folyékony GLYCERIN-CRÉME

Kielhausertől, Grätzban.

A folyékony glycerin-crème sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatal frissességét fontartják. Övszer a levegő, szél és nap befolyása ellen; etívolítja a szeplőt, napfűst, májfűstöt és minden hasonló arczisztatlanságot.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan

glycerin és illatos növényekből, kítűnően tisztít és élénkíti a bőrt, és finom pipere-szappan minden kívánt előnyével bír.

Darabja két papírosban 35 kr.

Párisi hölgyor

a bőrnek leggyengélebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, új férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr., fehér, rózsaszín és sárga (Rachel).

Kézmosó-por

mandula-szappan és spermacebtől készítve, a legártatlanabb arcz- és kézbor-tisztító szer. Egy doboz ára 50 kr.

Rouge végétal

arczpirosító szer nappalra és este. Ára 50 kr.

Hamisított hölgyor-tól és glycerin-crème-től óvakodni tessék, csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a mellékelt védjegy van.

Főraktár: Budapest, király-ú. 12 TÖRÖK JÓZSEF győgyészertára.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** Kétszázalékos szappan BISMUTTAL VESETTVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS** — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Ch. Fay Veloutine, eredeti minőségben kapható. Vértessai Sándor udvari illattára, Kristóf-tér 8. Budapest.

Tessék mindig határozottan kérni: **LOEBIG Company** hus-kivonatát. *Loebig* A valóság és jószág igazolásul főleg tessék figyelni a feltaláló névrására. Alkalmos húsleves pillanat alatti készítésére, levesek, főzelékek, mártások és mindennemű húslevesek javítására. Kitérő erősítő szer betegnek és időseknek.

Fontos gyomorbetegeknek! a **Barella P. F. W.-féle** **Világi gyomor-por.** Kétszázalékos szappan BISMUTTAL VESETTVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS** — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. Kétszázalékos szappan BISMUTTAL VESETTVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS** — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. Kétszázalékos szappan BISMUTTAL VESETTVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS** — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

MATTONI-FÉL **GISSHÜBLER** **SAVANYUKÜT**

Kénfürdő Trencsén - Teplic. A felsőmagyarországi Kárpátok gyöngye, Teplic-Trencsén-Teplic, vasúti-állomással 10 percrenyire Magyarországtól és Auszriá legérősebb kénfürdője, 28-31° R. természetes melegvízű forrásokkal készvénye, reuma, bennulás, neuralgia, inas sat. ellen. Olcsó és könyelmes. Körülbelül 9000 fürdővendég látogatta, é állandó fürdőorvosa van. Az idejny kezdete május 1. Májusban és szeptemberben szobáért, fürdőért és teljes ellátásért egy napra 3 frt. Képes prospektusokat díjmentesen küld a gróf fürdőigazgatóság.

Nem a reklámok, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, — a kik a **Richter-féle Tinct. capitel comp.-i** (Horgony-Pain-Expellent) az utolsó 25 évben jó sikerrel használták, — köszönheti ezen igazán biztos hatású háziszert nagy elterjesztését és általános kedveltségét. Ki a **Tinct. capitel comp.-i** (Horgony-Pain-Expellent) készvényét, csúznál (tagszagatásnál), keresztcsontfájásnál, fej- és fogfájásnál, csípőfájdalomnál, fájdalomcsillapító beázásokként alkalmazta, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt meghűléseknél is, mint leveztető, elhárító szernek alkalmazhassa. Ezen rég jónak bizonyult háziszernek ára igen olcsó, tudniillik 40 kr., 70 kr. és 1 frt. 20 kr. üvegenként. — Kapható a gyógyszerárakban; Budapeston **Török József** gyógyszeráránál. — Csak a „Horgony” vedjeggyel ellátott üvegek elfogadandók. **Richter-féle gyár** Rudolstadtban, Thüring.

15. SZÁM. 1895. BUDAPEST, ÁPRILIS 14. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 évtelre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt. fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.— fél évre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postai postafizetés megfizetésétől viteldi le csatolandó.

A főváros legszebb látványossága az Andrassy-út végén
Feszty Árpád óriási körképe: a magyarok bejövetele.
Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 □ méternyi e ózra szőtt vászon s a hozzá épített koralaku palotában a magyaroknak a volőzi völgybe való beérkezését tünteti fel.
A kép szembetűnő részei:
1. Árpád és a vezérek. 5877
2. A harcos s szláv had maradakával.
3. Latorcz és a fogoly szlávok.
4. A fejedelm-asszony és a magyar nők bevonulása az ókrus szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
5. A nőrablás.
6. A pogány magyarok fehérülő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igricek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.
A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorca-folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. márföldekre terjedő messzeségben látható.
Látható délelőtti 9 órától esti 6 óráig.
Este villamvilágításnál.
Belépő díj 50 krajczár.

Dr. GÖLIS-féle egyetemes emésztőpor. (1857 óta kereskedelmi cikk.)
Étrendi szer, kitérő hatása van különösen nehezen emészthető ételek feloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva (evés után egy kávéskanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve) kedvező befolyását gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők:
gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak és altesti pangás stb.
Ásványvizgyógymódnál, mint elő vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyógy móddal kitérő hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő por kérendő a vétel alkalmával. — A dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése:
Bécs, I. kerület, Stefansplatz Nr. 6. (Zwettlhof).
Egy nagy doboz ára 1 frt 26 kr., egy kis doboz 84 kr.
Főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerháza.

KÜHNE E. Alakult 1856. **MOSONBAN.** Alakult 1856.
Magyarország legrégibb gazdasági gépgyára. „HUNGARIA” és „MOSONI DRILL”
(több mint 16,000 darab eladva), legjobb sorvető-gépeit úgy sik, mint hullámos talajra. Közvetítők általi megrendelésnél ügyeljünk arra, hogy eredeti KÜHNE E.-féle gyártmány szállítsassék.
Szórvavető gépeit, Laake-féle kedvelt szántóföld és rétboronait (egyedüli gyártási jog Ausztria és Magyarország részére).
Ekéit a legújabb minták szerint, minden nagyságban.
Műtrágya-szórókat és örlőket, fűllesztőket, szeleléket stb.
Főraktár: **Budapest, VI., Váci-körút 57a. Lemberg, M. Grodecka L. 10.** 1895-iki árjegyzékek bérmentve küldetnek.

MUNKÁCSY MIHÁLYNÁL.
Egyik közelebbi pénteken tettem látogatást Munkácsy Mihálynál az Avenue de Villiers 53. szám alatt levő palotájában. Munkácsy pénteken szokta fogadni látogatóit, s ez alkalommal épen műtermében volt, a második emeleten.
A pompás szőnyegekkel behúzott lépcsőn föl-

haladva, egy inas átvette a névjegyemet s egy szőnyegajtó mögött eltűnt. Mindenhol, a hová csak a szem tekint, meglep a remek berendezés. Csupa arany és ezüst diszítések, nagy értékű antik tárgyak, persa és smyrnai szőnyegek, drága képek (mind idegen művészekétől) kötik le a látogatót figyelmét. A műteremtől jobbra levő szalonban hangos és vig társalgás folyt francia nyelven.
Alig volt időm körültekinteni, mert az inas visszatért és jelenté, hogy a mester elfogad. Beléptem.
Előttöm állt a hírneves magyar festő. Kezét nyújtotta s nyájasan egy kerevethöz vezetett. «Hogy vannak otthon?» kérdé. S úgy vettem észre, mintha e szónál: «otthon», kissé elgondolkozott volna; valami — előttem ismerős — fénygyúladt ki szép férfiasarcán. Láttam én már ilyet utazásaimban sokszor, valahányszor idegenben összehozott a véletlen magyar emberrel.

MUNKÁCSY MIHÁLY MŰTERMÉBEN. — SZÁNTHAI ISTVÁN BAJZA.

Van szerencsénk igen tisztelt vevőink és a nagy közönség tudomására hozni, hogy **lyoni és párisi ujdonságaink** megérkeztek, melyek megtekintésére fölhívjuk szíves figyelmét a hölgyközönségnek. — Mély tisztelettel.
SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA selyemáruháza — Budapest, IV. kerület, Bécsi-utca 4. szám alatt.
Vidékre kívánatra mintákkal készséggel szolgálunk.
Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)